هدیه

سراج الأخبار افغانیه

مختصر جغرافیای عمومی

تألیف

محمود طرزی

از درسهائیکه در سال اول تشکیل مکتب فیض مکسب حربیهٔ سراجیه برای شاگردان سنهٔ اول و دوم تقریر نموده‌ام تحریر و ترتیب یافته است

در مطبعهٔ تیپوگرافیٔ دار السلطنهٔ کابل بزیور طبع آراسته گردید .
سنه ۱۳۳۳

شرایط خریداری

دارالسلطنه		ولایت داخل افغانستان	
قیمت سالیانه	هشت روپیهٔ کابلی	سالیانه	چارده روپیهٔ کابل
قیمت ششماهه	پنج روپیه کابلی	ششماهه	هشت روپیه کابلی

در خارج افغانستان

هرجائیکه باشد با اجرت پوست

قیمت سالیانه] ده روپیه انکلیزی قیمت ششماهه] شش روپیه انکلیزی

سه ماهه اشتراک قبول نمیشود

یک طلای پوند انکلیزی پانزده روپیهٔ کلدار است . از همین قرار حساب کنند

هدیهٔ

سراج الاخبار افغانیه

سال ٤ شمارهٔ ٢٤

مختصر جغرافیای عمومی

« تألیف »

محمود طرزی

از درسهائیکه در سال اول تشکیل مکتب فیض مکسب حربیهٔ سراجیه برای شاگردان سنهٔ اول ودوم تقریر نموده ام تحریر و ترتیب یافته است

در مطبعهٔ تیپو گرافیٔ دار السلطنهٔ کابل بزیور طبع آراسته گردید .

سنه ١٣٣٣

بسم الله الرحمن الرحيم

﴿ یکدو کلمه عرض ﴾

ذات پاك حضرت کبریا جل‌وعلی را ثنامیگوئیم ، و برروان پاك حضرت محمد مصطفی و آل واصحابش درود و تحایامیفرستیم. بادشاه بزرگما اعلیحضرت (سراج الملة والدین) رادعامیکنیم ،وطن وملت خود راازشر دشمنانش محفوظ میخواهیم. بعدازان بمقصد پرداخته عرض میکنیم که سال چارم جریدهٔ عاجزانهٔ ما به‌اتمام رسید . بموجب وعدهٔ که از آغاز انتشار آن باقارئین کرام خود نموده‌ایم ،هدیهٔ امسالهٔ خودرا یک اثر بسیار مختصر فن نافع ومفید «جغرافیا» بنظر قارئین کرام خود تقدیم نمودیم .

اگرچه‌این محاربهٔ عمومیٔ موجوده برتقسیمات فن جغرافیا تغییرات وتبدیلات بسیاری وارد آورده، وتقدیم نمودن جغرافیا را باینکه بعضی ارباب دانش یک چیز ناهنگامی پنداشته خورده گیری نمایند،ولی مارا برتقدیم نمودن این هدیه دو چیز مجبور نمود:- یکی اینکه بعضی از مشترکین کرام‌ما به تحریرات متواترهٔ خودشان از ماخواهش کردند که ازاصطلاحات وتقسیمات اساسیٔ این فن تایکدرجه آگاه‌شان گردانیم ، دوم اینکه چون این اثر عاجزانهٔ ما معلومات بسیار وجیزه ومختصرهٔ فن جغرافیا را بصورت ابتدایی و آسان وساده بخواننده اش نشان میدهد ، ازانرو برای تدریس وتعلیم اطفال مکاتب ابتدائیهٔ وطن عزیز خود طبع ونشر آنرا از فائده خالی نیافتیم . ـ ذاتاً اساس ترتیب وتحریر این اثر برای اولا

ابتدایی بنایافته است - بلی ، اگرچه« مکتب حربیه » ازمکاتب عالیهٔ درجهٔ منتهی شمرده میشودولی چون دراول تأسیس وتشکیل آن شاگردان سال اول ودوم آن تحصیل مکاتب ابتدائیه ورشدیه واعدادیه را ندیده بودند، وسرراست ازخانه های خودشان به آن مکتب گرفته شده بودند بازهم ازدرجهٔ ابتدایی شمرده میشدند که اگرازین رهگذر برما اعتراضی وارد آید که «آیابرای یك مکتب عالیٔ مانند (مکتب حربیه) چسان به اینقدر معلومات جزوی ومختصرا کتفا ورزیده شده ؟ » عذر مامعقول شمرده خواهد شد !

بعضی از مشترکین کرام ، نیز این اثرمارا بدرجهٔ دفع احتیاج خود شان غیر کافی خواهند یافت ، ولی ما قاعدهٔ« الحکم للا کثر»را پیش گرفتیم . زیرا در صدی هشتادازمشترکین کرام ماهنوزاز مبادی فن عالیٔ جغرافیا باخبر نیستند که برای آنها اول از مبادی آغاز کردن را اولیتر شمردیم . امید میکنیم که این هدیهٔ عاجزانهٔ (سراج الاخبار افغانیه) مظهرحسن قبول گردد، وقصور ونو اقصات آنرا بنظرخطاپوش خودشان بپوشند . ومن الله التوفیق امضا

محمود طرزی

درس روز اول

آغاز مقصد

ای اولاد های هوسکار علم وفن، ای نونهالان چمنستان وطن!

بادشاه معظم محبوب القلوب معارفپرور، اب اشفق ارحم لطف کستر ما اعلیحضرت (سراج الملة والدین) محض برای اکتساب علم ودانش شما مکتب فیوضات مکسب (حربیه سراجیه) رابنا فرمود. برای امراداره وحسن تعلیم شما معلمان فضیلت مندیرا از جاهای دور طلب فرمود.

این بناء واین تاسیس در وطن مقدس مایك اختراع وایجاد نوی شمرده میشود که تاحال دیگر بادشاهان سابقه را میسر ونصیب نشده بود این بادشاه بادانش ودین مقدس ما براین تاسیس نافعه موفق و کامیاب آمدند.

اولادها! قدراین نعمت را بشناسید. درراه این بادشاه مقدس محبوب القلوب خود جان فدا کردن را شرف عظیم بشمارید. درراه تحصیل علم وعرفان کوشش ورزید. زیرا علم وعرفانست که انسان راانسان میسازد وازحیوان وجماد تفریق میدهد.

کوشش ورزید، مکتسبات علمیه وفنیهٔ خود را بیفزائید که وطن ازشما مستفید شود. بادشاه ازشما راضی کردد، ملت ازشما برخورد.

این عاجز که بشرف معلمی جغرافیا، وتاریخ وانشاوکتابت شما مفتخر میباشم چون امسال اول دخول شما درین مکتب فیض مکسب است، ازازرو درتعلیم شما یك راه بسیار کوتاه وآسانی درپیش کرفته ام تاذهن وفکر شما مانده نشود، وزودتر بمنزل مقصود ـ که دانستن وباخبرشدن از چکونکی فن جغرافیاست ـ **واصل شوید**

بسیار اطفالی درشما خواهد بود که تاحال نام جغرافیا راهم نشنیده اند، حالا آنکه جغرافیا بسیار علم نافع ومفیدیست که تحصیل آن برای انسانها ازلوازم ضروریه دیده میشود جغرافیا ازاحوال الزمین بشما آکاهی می بخشد، حضرت

حق سبحانه تعالی زمین را خانه و مسکن زنده کانی مامقرر فرموده پس هرگاه ازعلم جغرافیا بیخبرباشید حال شما بحال یك نابینائی میماند که از جهت شرقی وغربی وشمالی وجنوبی خانهٔ نشیمن خود بیخبر باشد .

اولادها ! خود شما تصور بکنید ، که هرگاه ازچار جهت خانهٔ نشیمن گاه خود بیخبر باشید ، واوتاق خوابگاه، ودالان نشیمن وزینه وکفشکن ، ودهلیز ومطبخ وتحویلخانه وصندوقخانهٔ خانهٔ خودتانراندانید ونشناسید آیامعیشت وزندگانی شمادرانخانه چقدردشوارخواهدشد ؟ وهمچنان اگرازاحوال همسایگان چارطرف واخلاق واطوار آنها بیخبر باشید گذران شما باآنها چقدر مشکل خواهد بود ؛ اینست که ناواقف ماندن ازعلم جغرافیاعیناً همچنینست که انسان درخانهٔ نشیمن خود بیخبر باشد .

درین سال فرخنده فال که اول شروع درسهای ماست برای شما ازین علم گرانبها خیلی مختصر معلومات اجمالی بیان میکنیم انشاءالله بسایهٔ ترقیاتوایهٔ بادشاه معارف خواه معظم مقدس ما این مکتب فیض مکسب روز بروز ترقی میکند ،افکار واذهان شما سال بسال کشایش پیدامیکند . بیانات ما معلمان عاجز نیز نسبت به استعداد وقابلیت ذهنیهٔ شما افزونی میگیرد .

اولا دها ! کوشش کنید جهد ورزید ایام شباب خود را که بهترین ایام حیاتست برایگان وبیهوده صرف نکنید . باهمدیگر محبت ، بمدیر واستادان خود اطاعت ورزید که مسعود شوید .

ومن الله التوفیق

بسم الله الرحمن الرحیم

مختصر جغرافیای عمومی

همین خاکیکه بران زندکانی وسکونت داریم باهمه کوهها وبحرها وشهرها ونهرها وتالابها ودره ها وتپه های آن جملةً (زمین) کفته میشود ، وعلمیکه از احوال زمین بیان میکنند آنرا (جغرافیا) میگویند .

شکل زمین کروی الشکل یعنی کرد وکاوله مانند هندوانه یانارنج میباشد . این زمین کره وی یعنی کلوله بهیچ طرف بسته نیست .و برهیچ چیزی تکیه ندارد ، بلکه مانند یك طوپ پایکی درمیان هوا معلق دور میکنند .

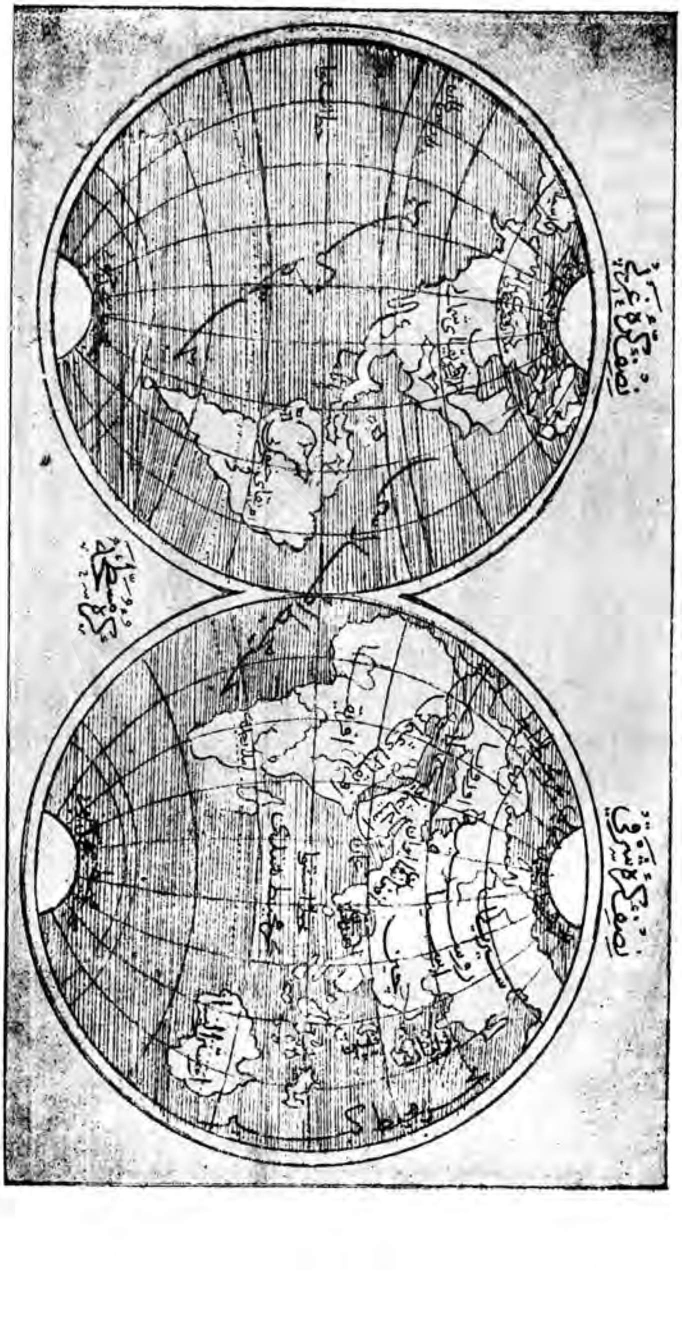
سه حصهٔ کرهٔ زمین آب ، و یك حصهٔ آن خشکه است که انرا ربع مسکون میکویند .

(کرهٔ مجسمه) چیزیستکه برای نشاندادن شکل زمین ازکاغذهای کلفت بشکل کرهٔ زمین انرامیسازند ، وبرروی آن قطعات وبحرها وهمه متعلقات زمین را رسم ونقش میکنند .

﴿ كرهٔ مجسمه ﴾

(کرهٔ مسطحه) چیزیستکه شکل زمین رابرروی کاغذبشکل دو دایره نشان میدهد وقطعات وبحرها و همه متعلقات روی زمین را بران رسم ونقش میکنند .

(خریطه) :- چیزیستکه یکقطعهٔ زمین . ویامک ملك یك دولترا بران رسم ونقش میکنند . وآنرا (نقشه)نیزمیگویند .

(قطعات خمسه):- همان یك حصهٔ خشکهٔ روی زمین که انراربع مسکون گفتیم بر پنج قطعه منقسم است که انهارا (آسیا)،یا (ایشیا)(اوروپا)،یا (یورپ)(افریقه)یا (افریقا) (امریکه)یا(امریکا)(اوسترالیا)،یا(آستریلیا)میگویند.هریك ازین قطعه‌ها بر جدا جدا خریطه‌ها نشانداده شده‌است. (جهات اصلیه) یا (حدود اربعه):- برای شناخته شدن سمت وطرف یك جای زمین،چهار (جهت) یعنی چهار طرف موجود ست که آنهارا (شرق ، غرب ،شمال ، جنوب) میگویند .

شرق . آن جهت است که آفتاب ازانطرف میبراید . غرب. آن جهت است که آفتاب درانطرف غایب میشود . وقتیکه روی بجهت غرب وپشت بجهت شرق ایستاده شویم طرف دست راست ماشمال ، وطرف دست چپ ما جنوب گفته میشود.

اما در خریطه‌ها طرف بالای خریطه شمال ، طرف زیر آن جنوب ، طرف راست شرق ، طرف چپ غرب اعتبارشده است .

احوال خشکه

همین خاکیکه آنرا خشکه میگوئیم ، وبرروی آن گردش وسکونت داریم نظر بشکل ووضعیت آن نامهای مختلف دارد که درینجا برای شاگردان یکان یکان بیان میکنیم :

(جزیره) :-یك پارچه زمینیست که هر طرف آنرا آب فرا گرفته باشد ، وبدون کشتی به آن رفته نشود .

(جزیره نما - یاشبه جزیره):- زمینیست که تنها ازیك طرف به خشکه وازدیگر طرفها با آب احاطه شده باشد .

(برزخ):- یاخاکنا زمین تنگیست که جزیره نمارا بخشکه چسپانیده باشد

(دماغه) :- یارأس خشکه های سرتیز برامده ایستکه ازخشکه بسوی بحردراز شده برآمده باشد .

(صحرا):ـ که بفارسی دشت میگویند . زمینهای صاف فراخ وهمواریست که جنکل در آن نیست

(جنکل):ـ زمینها ئیست که بادرختان بسیار وانبوه مستورشده باشد .

(چول) :ـ زمینهای بی کیاه وبی علف است .

(جبل) :ـ که بفارسی کوه میکویند برامده کیهای بلند وپرسنك زمین است .

(جبال متسلسله):ـ کوههای باهمدیکر مربوطیکه مانندزنجیر باهمدیکر پیوسته شده تابسیار جاها درازشده رفته باشند .

(کوه آتشفشان) :ـ بعضی کوهها ئیست که ازتالاق آن آتش ودودمیبراید .

(دربند — یادره) :ـ کذرکاه های تنکیست که درمابین دو کوه واقع شد باشد .

(ساحل) :ـ زمینها ئیست که با کنار دریا متصل باشد .

﴿ احوال آبها ﴾

(بحر) :ـ آب شوریکه سه حصهٔ کرهٔ زمین رافرا کرفته آنرا (بحر) میکویند . بحر بردوقسم میباشد که یکیرا (بحرخارجی) یعنی بحر بیرونی دیکررا (بحرداخلی) یعنی بحردرونی میکویند بحر خارجی یك آب بسیار بزر کیست که همه اطراف زمین رااحاطه کرده است وآنرا محیط نیزمیکویند وبر پنج قسم تقسیم شده است :
اول بحر (محیط غربی) (۱) یابحر اوقیانوس. دوم (بحرمحیط کبیر) یابحرالکاهل. سوم (بحرمحیط هندی). چهارم (بحرمنجمد شمالی). پنجم بحر (منجمدجنوبی)

(بحرهای داخلی) :ـ آبهائیست که ازبحرهای محیط بنجکانه جداشده درمیان خشکها درآمده است . وآنرا بحیره نیز میکویند .

(خلیج):ـ ابهای بحراست که سه طرف آنراخشکه فرا کرفته باشدوازیکطرف بابحر بزرك متصل باشد .

(لیمان)،یا (حوضه)خلیجهای کوچکیست که درزمانهای بادهای تند وطوفان کشتیهادر آنجامحفوظ میمانند. هرکاه بواسطهٔ صنعت دست انسان ساخته شده باشد انرا

(۱) بحرمحیط غربی را (بحر محیط اطلسی) یا (اتلانتیك) نیز میکویند .

(لیمان صنعی) ، وا کر قدرتی باشد آنرا (لیمان طبیعی) میکویند .

(آبنا) :— درههای تنك دریائیست که آبهای بحر ازمیان دو کوه یادو جزیره یادو خشکه کذشته باهمدیکر بیامیزد .

(نهر) :—جویهای بزرك آب شیرینست که یکسر به بحر یایك تالاب بزرك بیامیزد. (منبع) جای برامدن ، و(مصب) جای آبریزش آن به بحر است .

(جوی) :—چیز یستکه برای آبیاری زمین هاو آوردن آبهابدست انسان کنده شده است .

(کانال):—جویهای بزرك کنده شدکی دست انسانهاست که برای آمیختن آب یك بحررا بدیکر بحر،یاآب یك نهررا بدیکر نهر کنده میشود.

(تالاب یا کول):—آبهای ایستادهایست که از هرطرف باخشکه احاطه شده باشد . تالاب آب شیرین وآب شور هردو رقم موجود میباشد .

(حوض):—چیزیست که برای ساختن و تعمیر کردن کشتیها درلیمانها کنده وباآب پرمیشود .

سوالهای امتحان

جغرافیا ازچه بیان میکند . شکل زمین چسانست—سطح زمین عبارت ازچیست. کرهٔ مجسمه چیست—کرهٔ مسطحه چیست. خریطه چه چیز است—زمین برچند قطعه تقسیم شدهاست — جهات اصلیه چند است. نامهای شان چیست—درخریطهها چسان نشان دادهشدهاست — جزیره وجزیره نما چیست — دماغه چکونه است . کوه و کوههای متسلسل چیست . برزخ ودربند چیست . بحرچیست—بحر خارجی برچند قسم تقسیم شده است—نامهای شان چیست .بحرداخلی چکونه است— خلیج ولیمان چیست — آبنای ونهرو کانال چیست .

بیان قطعه اوروپا

(حدود اربعه)

جهت شمال قطعهٔ (اوروپا) (بحر منجمد شمالی) وجهت جنوب آن (بحر سفید) ، یابحیرهٔ روم وجهت غرب آن (بحر محیط غربی) که آنرا (بحر محیط اطلسی) نیز میگویند . وجهت شرق آن با کوههای (اورال) محدود است

قطعهٔ اوروپا نسبت بقطعه های دیگرا گرچه کوچکترست امابسبب لطافت آب وهوا ، وخوبی وبرکت خاك ومهارت ودانائی مردم آن درعلم وهنراز همهٔ دیگر قطعات بیشتر معمور و آبادو توانکر است .

در ینقطعه از هر قسم غله وهر نوع میوه ، وهرگونه معادن یعنی کانها پیدامیشود مثلا کانهای طلا ، ونقره وسرب ، وقلاعی ، آهن ، مس ، زغال سنك وغیره موجود است .

نفوس واهالی اینقطعه بقدرسه صدونودونه ملیون وکسوراست که بقدرده ملیون آن مسلم وباقی ان غیر مسلم است . (یك ملیون برابربه ۱۰ لك میشود)

قطعهٔ اوروپا برنوزده حکومتهای کوچك وبزرك تقسیم شده است . اول ازین نوزده حکومتها ممالك (اوروپای عثمانی) است که آنرا (روم ایلی) میگویند دولت علیهٔ عثمانی در اوروپا وآسیا وافریقانیز ممالك را مالك است که از دیگر مملکتهای آن در تعریف دیگر قطعه ها بیان میشود .

(اول)

(روم ایلی عثمانی) است روم ایلیٔ عثمانی زیاده از هشت ملیون نفوس دارد که بقدر چهار ملیون وکسور آن مسلم وباقی آن غیرمسلم است پایتخت دولت عثمانی شهیر شهیر (استانبول) میباشد که در روم ایلی واقع شده است

(ادرنه) یا « ادریانوپل » (سلانیك) « یاسالونیکا » (یانیه) (اشقودره)

« یاسقوطری » (مناستر) (قوصوه)از شهرهای مشهور آنست (۱)

(دوم)

دولت یونان است که بقدر دوملیون وکسور نفوس دارد .مرکزحکومت آن‌شهر (آتینه) یا « ایتهنز » است . (پره) یاه پاترس » (دلفی)(زیتون) (اغریبوز) ازشهرهای مشهورآنست .

(سوم)

دولت ایتالیا ست که بقدر سی وسه ملیون وکسور نفوس دارد . مرکز حکومت آن شهر (روما) ست که درکنار نهر(تیبر) واقعست (وندیك) یاه وینس » (تورن) (میلان) (فلورانسه) یا « فلورنس » (ناپولی) یا (نیپلز) ازشهرهای‌مشهورآنست

(چهارم)

ممالك دولت اسپانیاست که بقدر هژده ملیون وکسور نفوس‌دارد.وپایتخت (آن‌شهر (مادرید)یا « میدرد » است .(سویل)برسلون‌یا«بارسلونا»(والدنس) (غرناطه) یا « کرنادا »(قرطبه)یاه‌کاردووا » ازشهرهای‌معمورومشهورآنست.

(پنجم)

ممالك دولت پورتکیز یا « پرتکال » است که پنج ملیون‌وکسور نفوس داردو پایتخت‌آن‌شهر (لیزبون) یا « لزبن » است که در کنارنهر(تاجه) یا « تیکس »واقع میباشد.(اپورطو) (براغه)(فارو) ازشهر های مشهورآنست .

(ششم)

ممالك دولت فرانسه است که بقدرسی وهشت ملیون وکسور نفوس دارد و پایتخت آن شهر شهیر (پاریس) یا « پیرس » است که درکنارنهر (سن) یا « سین » واقع میباشد . (لیون) یاه لیونز» (بوردو) (مارسیلیا) یا « مارسلز » (لیل) (کیلی) (ریمز) از شهر های مشهور آنست .

(۱) هزارافسوس که درجنك اخیربالقان ولایتهای سلانیك ، اشقودره،مناستر قوصوه از دست عثمانی برامده است .

(هفتم)

ممالك دولت انكليس است كه چهل ويك مليون و كسور نفوس دارد وپايتخت آن شهر شهير (لندن) است كه دركنار نهر(تامس) يا « تيمز »واقع ميباشد. (ليورپول) (اديمبو رغ)يا « اديمبرك » (دوبلن)ياه دبلن « دوور (شفيلد) (مانچستر) ازشهرهاى مشهور آنست.

(هشتم)

ممالك دولت بلژيك يا « بلجيم » است كه بقدر شش مليون و كسور نفوس دارد وپايتخت آنشهر (برو كسل)يا «بروسلز»است . (انورس)ياه انتورپ) (نامور) (ليژ) (نووين) (كهنت) « برو كس » « اوستند » از شهرهاى مشهور آنست . (١)

(نهم)

ممالك دولت هولاند يا « هاليند » است كه آنرا (فلمنك)نيز ميكويند . پنج مليون وكسور نفوس داردومقر حكومتش شهر (لاهى)يا« هيك»ميباشد كه دركنار نهر(رن) واقعست(ليدن) امستردام يا « امستردم » « روتردام يا «راتردم» ،«كسمبورغ يا « لكسمبرك » نيزازشهرهاى مشهورآنست.

(دهم)

ممالك دولت(دانيمارك)ياه دنيمارك « است كه دومليون وكسورنفوس دارد. مركز حكومتش شهر(كوپنهاك)ياه كوپن هيكن «ميباشد كه درجزيرهٔ(سيلاند) يا « زيليند » واقعست. البورغيا(البرك) ، وديبورغ يا « ديبرك » (السبيوز) نيز از شهر هاى مشهور آنست .

(يازدهم)

ممالك دولت (اسوج،لورج) ياسويدن ونارويى است كه شش هفت مليون و كسور نفوس دارد ومقرحكومتش شهر (ستوقهولم) يا «ستا كهالم» است كه در كنار تالاب(مولار)«ياميلير» واقعشده است. «قرستيانيا»يا« كرسچيانا»، غودنبورغ

(١) درين جنك موجوده همهٔ ممالك بلجيم را دولت المان ضبط كرده است .

یا « کود نبرك » نیزازشهرهای‌مشهورآنست. درین دوسه سال اخیر این دو دولت‌ازهم‌جداشده هریك مستقل دولت گردیده است

(دوازدهم)

ممالك‌دولت اروپای (روس) است که یکصدو پنج ملیون و کسورنفوس دارد . که‌چهار ملیون آن‌مسلم وباقی آن‌غیرمسلم‌ست . پایتخت حکومتش شهر (پترسبورك) نام جدید آن پیترو گراد است که در کنار نهر (نوا) واقعست . « موسکوا » یا « ماسکو » ، و (وارشاو) (هوجه‌بك) . قازان « کراکو » « سباستوپول » « کیلس » «لبلن» « لودز» از شهرهای مشهور آنست

« سیزدهم »

ممالك دولت « استریا » است که‌چهل وپنج ملیون و کسور نفوس‌دارد . مقر حکومتش شهر « ویانه » یا « واینا » است که در کنار نهر « طونه » «یادینیوب» واقعشده است . «تریسته»یا « تریست » . «پشته»یا « بوداپوست » . «براغه‌یا» « پریك » « لمبرك » « پزرعل » بودین نیزازشهرهای مشهور آنست.

« چهار دهم »

ممالك دولت « رومانیا » است که شش ملیون و کسور نفوس دارد. مرکز حکومتش شهر « بکرش » یانجارست میباشد یاش . قلاص یا « کلتس » ابراثیل برگوگرد نیز از شهرهای مشهور آنست .

« پانزدهم »

ممالك حکومت « صربستان »یا « صرویا » است که بقدر دو ملیون‌و کسور نفوس دارد . مرکز حکومتش شهر « بلغراد » یا « بلکرید » میباشد . (نش) سمندره ، الاجه حصار ، بوزاروجه نیز از شهرهای‌مشهورانست .

(شانزدهم)

ممالك حکومت (قره‌طاغ)مانتیگرواست که‌دوصدو بیست‌وهفت‌هزار و کسور نفوس دارد . مرکز اداره اش قصبهٔ (چتینه)یا « شتنجی » است .

[این دو حکومت یعنی صربستان ، وقره طاغ ، با (بلغارستان) یا بلگیریا از اجزای ممالك دولت علیه عثمانیه بودند ودرمحاربهٔ اخیری که بادولت روس وقوع یافت بموجب (معاهده ، برلین) جداجدا حکومتها شدندولی بلغارستان تابه اینوقتهــا یك ایالت ممتازهٔ عثمانی شمرده میشد . دوسال پیش ازین آنهم حکومت مستقله شد . ودر حرب اخیر بالقان دیکر بعضی شهر های عثمانی را هم کرفته امروز یك دولت قوی کردیده است] شهرهای مشهور آن صوفیه وارنا میباشد. بلغارستان بیشتر ازدوملیون نفوس دارد .

(هفدهم وهجدهم)

دولت «پروسیا» یا «پرشیا» ودولت «المانیا» یا «جرمن» است که هردوی اینها بابیست وهفت حکومتهای خورد و کلان بیك اتحاد یك وجود کردیده یکدولت ایمپراطوری معظمه بوجود آورده است. مؤسس این اتحاد ویك وجودی پرنس «بیسمارك» مشهور شده است . تقریباً شصت ملیون نفوس دارد . پایتخت کل، شهر شهیر «برلین» یا «برلن» میباشد . « هامبورغ » یا « همیمبرك »، «مونیخ» یا « میونك » « درسد » « فرانقفورت » یا « فرنکفورت » وبسی شهر های دیکر بسیار مشهور را مالك است .

دروقت حاضر دولت المان یاجرمن ازجهت قوت عظیمهٔ عسکریه ، وفنون عجیبهٔ حربیه ، واختراعات محیرالعقول ناریه وعلوم وفنون یك دولت غالب ومظفر وبسیارقوی دنیاشمرده میشود .

(نوزدهم)

ممــالك دولت (اسویچره) یا « سویتزرلیند » است کهسه ملیون وکسور نفوس دارد . مرکزادارهاش شهر « برن » است .

«جنوه» ، «نوفشاتل» یا « نیوچیتل » ، «زورنچ» یا « زیورچ » ، لوزان . ازشهر های مشهور آنست .طرزحکومتش جمهوری ، ومملکتش کوهستان واز عجایبات طبیعیه مملو میباشد .

غیرازین نوزده حکومتهای که مذکور گردیدچهارپنج حکومتهای کوچکی دیگرنیز در اوروپا موجود است که باوجود کوچکی بازهم حکومتهای جدا کانه شمره میشوند :

اول :—(حکومت آندورا) میباشد که بر کوهمهای (پیره نه) واقع ، ودرزیر حمایهٔ دولت اسپانیا میباشد . پنجهزار وکسور نفوس دارد . مرکز حکومتش قصبهٔ (آندورا) ست .

دوم :— (حکومت سان مارینو) ست که درنیم جزیرهٔ ایتالیا واقع ، ونههزار وکسور نفوس دارد . مرکز حکومتش شهر (سنمارهن) میباشد که دریك کوهستان لطیف المنظر کائنست .

سوم :— (حکومت لوکسمبرگ) است کهدرمابین ممالك بلجیم والمانیایك حکومت مستقلهٔ کوچکی میباشد. دوصد هزار و کسور نفوس دارد . مرکز حکومتش شهر (لوکسمبرك) است . [درین حرب حاضر اگرچه بیطرفی خودرا اعلان نمود ، ولیالمانها به آن گوش ننهاده سوقیات عسکری خود را ازاراه بربلجیم اجرا نمودند] .

چارم :— (حکومت لینختنشتاین) میباشد کهدرمابین سوتیزرلند واستریا واقع ونه هزار و کسور نفوس دارد . مرکز حکومتش قصبهٔ (وادوز)است.

پنجم :— (حکومت موناکو) ست که برساحل بحرسفید، درداخل ملك فرانس وسرحد ایتالیا واقعست .سه هزار و کسور نفوس،وتنها نودنفرعسکر ژاندار مهرا مالك میباشد. مرکز حکومتش شهر (مانا کو)ست کهدرکوهستان (کارلو) کائیست .

(بحرهای مشهوریکه در قطعهٔ اوروپاست)

نامهای شان	کیفیت های شان
بحرمنجمدشمالی	طرف شمالی اوروپا را احاطـه کرده‌است. بحر خارجیست
بحرابیض	از بحر منجمد شمالی پیداشده‌است بحر داخلیست
بحرمحیط غربی	طرف غرب اوروپا را احاطـه کرده است بحر خارجیست
بحرشمال	ازبحر محیط غربی جدا شده است . داخلیست
بحربالتیك	ازبحر شمال جداشده است . داخلیست
بحرسفیدیابحر متوسط	طرف جنوب اوروپارااحاطه کرده‌است ازبحرمحیط غربی پیداشده است داخلیست .
بحرسیاه یااسود	از بحر سفید یامتوسط جدا شده است . داخلیست .
بحر آزاق	ازبحر سیاه پیدا شده است .
بحرخزر	باهیچ بحر تعلق ندارد . ازنوع کول است

(آبناهای مشهوریکه در اوروپاست)

نامهای شان	کیفیت های شان
سونده‌یاسوند	درمابین دانمارك واسوچ یاسویدن واقعست
پادیکال	درمابین فرانس وانـکلستان واقعست
سبته‌یاطارق	درمابین اسپانیا وافریقا واقعست
بونیقا چیو	درمابین جزیرهٔ قورسیقه وجزیرهٔ ساردینا واقعست
مسیندیامسینا	درمابین جزیرهٔ سیچلیا وایتالیا واقعست
داردنیل‌یاچناق قلعه	درمابین بحر مرمره‌یامارموراوبحر جزیره‌هاپاایجه واقعست
بوسفور یااستانبول	درمابین بحر مارمورا وبحر سیاه واقعست
ینکی‌قلعه	درمابین بحر سیاه وبحر از آقست

(خلیجهای مشهوریکه در اوروپاست)

نامهـای شان	کیفیت های شان
بوتنی یاباتهنیا فنلاند	هردو دربحر بالتیك واقعست
غاسقونیا یابسکی)	دربحر محیط غربی واقعست
وندیك یاوینس سلانیك یا سالو نیك	هردو دربحر سفید واقعست

جزیره های مشهوریکه دراوروپاست

نامهای شان	کیفیت های شان
سیلاندیاسیتیند اسلانده یا آیس لیند	هردو دربحر محیط غربی واقع وبه دانمارك تابعست
بریتانیا . ایر لاند یاآیرلیند شتلاند یا شتلند	هرسه دربحرمحیط غربی واقع وبدولت انکلیس تابعست
مینورقه یامنار کا مازوقه یا مجارکا	هردو در بحرسفید واقع وبدولت اسپانیا تابعست
ساردنیا . سیچ لیا یاسیسلی	هردو دربحر سفید واقع وبدولت ایتالیا تابعست
مالطه یامالتا)	دربحر سفید واقع ، وبدولت انکلیز تابعست

جزایر سبعه یامجمع الجزایر	دربحر سفید واقع ، وبدولت یونان تابعست
کرید	دربحرسفیدواقع،وبدولت‌علیه عثمانی تابع بودوحال‌بیونان تابعست

(کوه های متسلسل مشهوریکه درقطعه اوروپاست

نامهای‌شان	کیفیت های‌شان
اورال‌یااورال	درمابین قطعهٔ اسیا واوروپا واقعست
قفقاز یاکاکیشیا	درمابین بحرسیاه وبحرخزر واقعست
بالقان	ازروم ایلی گذشته به بحر سیاه منتهی شده است.
قارپات یا کارپی‌تهین	درمابین رومانیا واوستریا وروس است
هلنیقه	ازروم ایلی گذشته به‌بحر سفید منتهی شده‌است
آلپ یاایپلیس	درمابین فرانسه وایتالیاست
ئه‌بی‌یا ایی‌نین	از ایتالیا گذشته به‌بحر سفید نهایت یافته است
پیره ئه‌یاپیرونئیز	در مابین فرانسه واسبانیا واقعست
ایبه ری	درمملکت اسپانیاست
اسقاندنیاو — یاسکندی نیویا	درمابین مملکت اسوج یاسویدن‌ومملکت نوروج‌یانازوی واقعست
قره اورمان	درمملکت المانیا است
سون یاسیون	در مملکت فرانسه است

کوه های آتشفشان مشهوریکه در او روپاست

نامهای شان	کیفیت های شان
وه زویاسویس	در ممالک ایتالیا میباشد
آتنا — اتنا	در جزیره سیچلیا میباشد
هقلا — هکلا	درجزیرهٔ ایسلاند میباشد

نهر های مشهو ریکه در اورو پاست

نامهای شان	کیفیت های شان
مریج	از کوه‌های بالقان‌میبراید به‌بحر سفید میریزد
طونه،یادنیوب	ازالمانیا میبراید به‌بحر سیاه میریزد
طورله	از کوهای قارپات برامده به‌بحرسیاه می آمیزد
دسچولا	از ممالك پولیند گذشته دربحر بالتیك میریزد
اوژی	ازممالك روس میکذرد به‌بحر سیاه می آمیزد
تن — دان	از ممالك روس میبراید به بحر ازاق میریزد
اورال	ازکوه‌های اورال‌میبراید به‌بحرخزر می آمیزد
نوا	از تالاب لادوغه میبراید به‌بحر بالتیك میریزد
وولغا_والـکا	ازممالك روس میکذرد به‌بحر خزر می آمیزد
پروت	ازکوه های قارپات برآمده‌بانهر طونه می آمیزد
پو	ازکوه های آلپ برآمده به‌خلیج‌وندیك می آمیزد
الپ	ازوسط جرمن جدا شده در بحر شمال میریزد
تیبر	از روما میکذرد به‌بحر سفید میریزد
رەن‌یاەروین،	ازممالك اسویچره یاسویترزلندمیبراید به‌بحر سفید میریزد
تاژـیا تیکس	ازکوهای ایبەری برامده بحر محیط غربی میریزد
غارویاکارون ، راین ،	هردواز کوه‌های‌پیره نه میبراید به بحر محیط غربی میریزد
سن یا سین	از پاریس میکذرد به‌بحر مانش میریزد
تائمس — تیمز	از لندن میکذرد به‌بحر شمال می آمیزد
دنیستر	از کوههای قارپات برامده به بحرسیاه می آمیزد

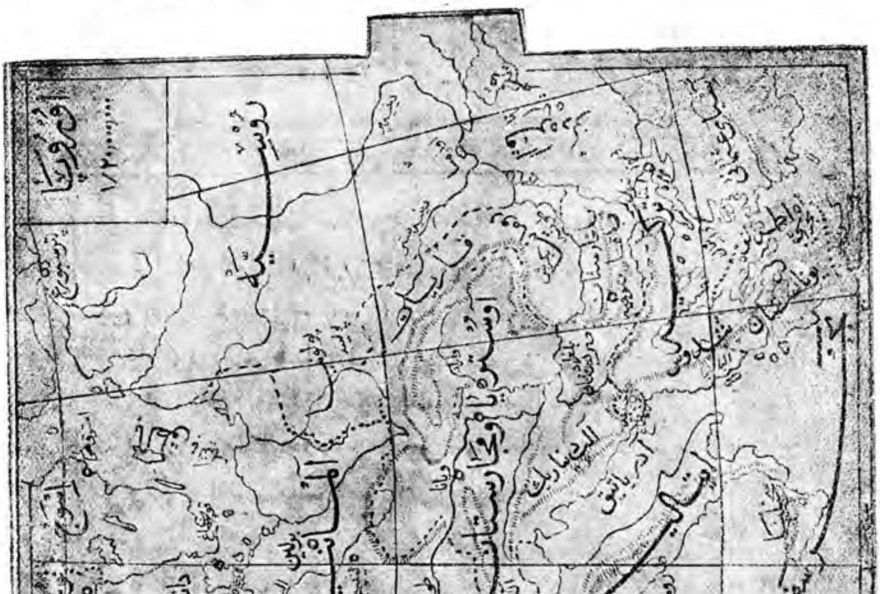
کول های مشهوریکه در اورو پاست

نامهای شان	کیفیت های شان
سایمه یا «سیما» لادوغه یا « لا دوکا اونغه یا « اونِکاه	هر سه در ممالك روس واقعست
اونه ریاوینر وتر مولار یا ملر	هر سه در ممالك اسوج واقعست
قونستانس — یا کانستنس جنوه	هر دو در ممالك اسویچره یاسویزرلند واقعست
زانطه	درولایت اشقودره یاسقوطری واقعست

(سوالهای امتحان)

در اوروپا چند دولت موجود است
پایتختها و مقدار نفوس شانرا بیان کن
بحر های مشهور اوروپا کدام است
بحر سفید در کدام طرف اوروپاست
جزیرهٔ شتلاند در کجا و تابع کیست
خلیج بوتنی درکدام بحر است جزیرهٔ
مالطه در کجاست

بحر بالتیك از کدام بحر پیدا شده است
کوه های بالقان در کدام مملکت است
نهرطونه از کجا میبراید و بکجا میرود
ابنائیکه در مابین اسپانیا و افریقا واقعست
چه نام دارد
کوه آتشفشان هقلا در کجاست
بحر خزر چسان بحر است
از استانبول که بلندن بروی از کدام
ابنا ها میکذری

نقشهٔ قطعهٔ اوروپا

قطعهٔ آسیا

قطعهٔ آسیا یا ایشیا از جهت شمال با بحر (منجمد شمالی) از جهت جنوب با بحر (محیط هندی) از جهت شرق با بحر (محیط کبیر) از جهت غرب با (بحر احمر یا « بحیرهٔ قلزم ») و کانال (سویس) و (بحر سفید) و آبنای استانبول) و (بحر سیاه) و کوههای (اورال) محدود شده است [در خریطهٔ آسیا نظر کنید، حدود آسیارا بخود معلوم کنید] قطعهٔ آسیا بزرگترین همه قطعات خمسه است . و بعد از اوروپا ازدیگر قطعهها معمورتراست. درین قطعه ازهر قسم غله ومیوه حاصل میشود ، وبسی مسالههای خوشبو ونباتات گران بهانیز پیدا میشود .

غیرازهر گونه کانها مانند(طلاونقره ، وآهن ، ومس وقلانی وغیره)بسی کانهای سنگهای قیمتدار الماس، ویاقوت، وزمرد وغیرهنیزپیدامیشود . درین قطعه نزدیك به هشتصد ملیون نفوس موجوداست، که نزدیك به دوصد ملیون آن مسلم وباقیٔ آن غیرمسلم است. قطعهٔ آسیابریازده مملکت تقسیم شده است .

(اول)

مملکت دولت علیهٔ عثمانیست که آنرا(اناطول) یاءایشیای کوچك، یاایشیائی روم، میگویند . ازطرف شمال با(بحر سیاه) وازجهت جنوب با (عربستان) از طرف شرق با (ایران)، از طرف غرب با (بحر سفید) و (اوروپا) محدود است (اناطول) غیر ازعربستان شانزده ملیون نفوس دارد که بقدر یازده ملیون آن مسلم است وباقی آن غیر مسلم میباشد . قسم کلی نفوس ترك وباقی آن از عرب ، و کرد ، ولازوچرکس ، وروم ، وارمنی مرکب است که همهٔ شان عثمانی گفته میشوند .

(اناطول) ازروی اصول اداره بربیست ولایت والی نشین وپنج لوای مستقل متصرف نشین که ازطرف پایتخت یعنی (استانبول) یکسر اداره میشودویك (بیکی) که بعنوان (بیك) حاکم دران مینشیند تقسیم شده است .

شهرهای مشهور اناطول اینها است که ازروی مرکزولایتهای والی نشین درینجا قید وثبت مینمائیم :

(بروسه) ، (ازمیر) یا « سمرنا » ، (قونیه) ، (اطنه) ، (انقره) (سیواس) ، (قسطمونی) ، (طرابزون) ، (رودوس) ، (ارضروم) ، (وان) ، (بتلیس) ، (دیاربکر) ، (خرپوط) ، (حلب) ، (دمشق الشام) (بیروت) ، (موصل) ، (بغداد) ، (بصره)

هریك ازین مرکز ولایتها شهرهای متصرف نشین دیگر نیز درزیر حکم خود دارد .

لواهای متصرف نشین مستقل که زیر حکم ولایتهای والی نشین نیست اینهاست :

(قلعهٔ سلطانیه) ، (دیر) ، (جبل لبنان) ، (بیت المقدس) — (بنام دیگر — قدس شریف) یا « یروشلیم »

(بیکی) بیك نشین عبارت ازجزیرهٔ (سیسام) است که بصورت ایالت ممتازه ازطرف پایتخت اداره میشود .

﴿ دوم ﴾

جزیره نمای (عربستان) است که انرا « جزیرة العرب » نیزمیگویند . عربستان درجهت جنوب غربیٔ قطعهٔ اسیا واقع شده است . از طرف شمال با « اناطول » ، ازطرف شرق با « خلیج بصره » و « بحر عمان » ، ازطرف جنوب، با « بحرمحیط هندی » ، و « خلیج عدن » ، وازجهت غرب بادابنای باب المندب » ، و « بحراحمر » ، و « کانال سویس » محدود است

درطرفهای شرق و جنوب عربستان اگرچه بعضی جاها تابع بعضی حاکمهای مستقل بعنوان « شیخ وامام » میباشد اما طرفهای غرب وغرب شمال آن در زیرادارهٔ حکومت دولت علیهٔ عثمانیست که بردو ولایت والی نشین تقسیم شده است.

(اول) -- ولایت (حجاز) است. مرکزاین ولایت شهرمبارك ومقدس

(مکه مکرمه) است که منشاء دین مبین وولادت کاسید المرسلین،وقبلهٔ مومنین میباشد نفس شهر مکه هشتادهزار نفوس دارد .

شهر (مدینهٔ منوره) که روضهٔ مطهرهٔ مقدسهٔ حضرت فخر کائیات نبی کریم الصفات ماعلیه افضل الصلواة درانست . و (طایف شریف) ، و (جده) (وینبوع) نیز از شهرهای متصرف وقایم مقام نشین اینولایت حجاز میباشد .

(دوم) — ولایت (یمن) استکه مرکزاین ولایت شهر صنعا) میباشد. (حدیده) و (عسیر) و (تغر) نیزازشهرهای متصرف نشین اینولایت است.

درجهت شرق جنوبیٔ (عربستان مملکت (عمان) ودر جهت شرقیٔ آن (الحسا) ودروسط آن مملکت (نجد) ، و در جهت جنوبیٔ آن مملکت) حضرموت) واقعشده است .

همهٔ نفوس عربستان سیزده میلون نفوس است

﴿ سوم ﴾

ممالك دولت خداداد افغانستان است که دولت متبوعهٔ معظمه، ووطن مقدسه عزیز خود ماست .

مملکت افغانستان ازجهت شمال بانهر(جیحون) یادریای « آمو » از ترکستان اسیای روسی واز جهت شرق بادره (خیبر) ازهندستان ، نیز از جهت شرق وشمال شرقی با کوهای(پامیر) و (چترار) ، و(کافرستان)از اراضی غربیٔ (چین)واراضیٔ جنوبیٔ (روس) ، واراضیٔ غربی وشمالی(هندستان) واز جهت جنوب با کوه (کوژك) از (بلوچستان) ،ونیز ازجهت جنوب غربی با اراضی (سیستان) از خاك(ایران) واز جهت غرب از ایران جدا ومحدود شده است .

اراضی افغانستان اکثر کوهستانست که دربندهاودرههای آن نیز خیلی کم است . وازین سبب هیئت عمومیهٔ آن حکم یك استحکام متین طبیعیٔ را دارد .

این مملکت حاصل خیز ،میوه دار،واکثرجاهای آن پر آب است ومعادن یعنی کانهای بسیار ذیقیمت وتوانکری دارد مقدار نفوس این خاك پاك از قراریکه تخمین شده است تا ده ملیون است ؛ ولی چون از طرف خود دولت به اصول وقاعدهٔ فن سجل نفوس هنوز تحریر نفوس عمومی اجرا نشده

است این مقدار تخمینی، و تقدیری شمرده میشود. اکثر مردم افغانستان از جنس افغان و مسلمان و سنی المذهب میباشند تاجیك و شیعی و هندو نیز دار د عیسوی و موسوی ندارد مگر در جهات غربی و شمالی کمتری یهود موجود است . که همگی از حیثیت تابعیت دولت افغانستان « ملت افغان » گفته میشوند . تشکیل ولایات دولت علیهٔ خدا داد افغانستان در وقت حاضر عبارتست از چهار (سمت) که در هرسمت بعنوان (نائب الحکومه) یکیك والی مقرر است ، و غیر ازین بعنوان (حاکم) بسی حاکم نشینها دارد .

اول — مرکزحکومت ، ومقر سلطنت شهر شهیر (کابل) است که پایتخت دولت خداداد افغانستانست . این شهر بردو کنار (نهر کابل) مبنی و تقریباً یك لك نفوس دارد ، این شهر اگرچه کوچه‌ها وبازارها وخانها یش تنك و به اصول قدیمه ساخته شده است ولی عمارتها وبنا های حکومتی ، وارك مبارك که نشیمنگاه ذات اعلیحضرت بادشاهیست (وشهر آرا) و (بابر) ، و (زین العماره) ، و (قصر چهلستون) و « دلکشا » وغیره عمارات حکومتی خیلی بناهای عالی ودلنشین این شهر شمرده میشود ؛ علی الخصوص جاده‌ها وسرکهائیکه درشهر واطراف شهر کشیده شده است خیلی فراخ ومنتظم وسایه دار است . حوضهٔ (چاردهی) کابل نیز از موضعا نیست که در بسیار جاهـا مثال آن دیده نشده است .

دار السلطنه کابل باجمیع ولایات افغانستان باراه هـای شوسه یعنی سرکها مربوط میباشد . یك فابریك بسیار مکمل و منتظمی در دار السلطنهٔ کابل موجوداست که هرنوع سلاح ، وهرگونه آلات واشیاء نفیسه ازان بعمل میاید . وغیرازان فابریك (چرم گری) و «پشم بافی » ، وفابریك (اسپریت کشتی) ویك (ماکینه الکتریك) که در راه تنویرات (ارك مبـارك) و (تلفون) خـدمت میکنند نیز موجود است . همـهٔ دوایر حکومتی باتلفون بهمدیگر مخابره میتوانند .

در کابل یك باب مکتب ملکیه بنام (مدرسهٔ حبیبیه) چندسال پیش ازین ویك باب مکتب بسیار عالی برای تحصیل علوم وفنون عسکریه بنام (مکتب حربیه سراجیه) دوسه سال پیش ازین از فیوضات اعلیحضرت بادشاه ترقی پرور معارف گستر

محبوب‌القلوب‌مااعلیحضرت (سراج‌الملة‌والدین امیر حبیب‌الله خان) بناوتاسیس یافته‌است .مکتبهای‌ابتدائیهٔ محله‌ها نیز تایکدرجه افزون واصلاح شده است .

دوم — ولایت نائب‌الحکومه‌نشین (قندهار) است که درسمت جنوبیٔ افغانستان واقعشده است . مرکز نائب‌الحکومه نشین این ولایت خود شهر (قندهار) است که (۳۰۰۰۰) نفوس‌را مالك،وبشرافت موجودبودن خرقهٔ مبارك‌حضرت‌رسول‌اکرم صلی‌الله‌علیه‌واله‌وسلم‌شرف‌عظیمی حاصل کرده‌است .

شهر مذکور دورادور بایك‌قلعهٔ منتظم اصول قدیمه محاطست وچاربازار واسع ومستقیمی دارد که‌دروسط آن (چارسو) واقعشده‌است دوجوی‌بزرك درنفس شهر جاریست که شهر را ابیاری میکند وادی (ارغنداب) که نهر بزرکیست خیلی میوه‌خیز وباالطافت یك‌وادی ایست . (شهر کهنه)نام‌خرابه زاری درنزدیك قندهار است که ازآثار عتیقهٔ مشهوری شمرده میشود .

معدن طلای بسیار مشهوری نیز درقندهار موجود است که‌خیلی طلای اعلی ووافری ازان میبراید .

سوم — ولایت نائب‌الحکومه نشین (هرات) است که در سمت غربیٔ افغانستان وقریب حدود ایران واقعشده است . شهر (هرات) در کنار نهر (هری‌رود) بایك قلعهٔ بسیار متین ومحکمی بناشده است.این شهر بسیار قدیم یك شهر یست . اثار عتیقهٔ بسیاری دراینشهر موجود است‌نفوس موجودهٔ شهر هرات (۵۰۰۰۰) است .

اینشهر ازنقطهٔ نظرعسکری‌بسیارمهمست . قالین و کرك ونمد های خوب دران ساخته میشود ، والحاصل هرات‌یك شهر تجارتی وعسکری میباشد .

چارم - ولایت (ترکستان افغانی) است که در سمت شمالی افغانستان وقریب حدود (ترکستان روسی) واقعست مرکزاین‌ولایت (مزار شریف) است که درکنار خرابه زار (بلخ نام شهر بسیار قدیم افتاده است زمینهای اینولایت حاصلخیز ، واکثر آن دشت است . نهر(جیحون) اینولایت‌را از (ترکستان روسی) تفریق داده است .

پنجم — ولایت (جلال اباد) است که درسمت شرقیٔ افغانستان واقع ومرکزان خود شهر (جلال آباد) میباشد . این شهر برکنار نهر (کابل) که به اصطلاح مردم انجا (سین) میکویندو در نزدیکیهای (پشاور) بانهر (اتك) امیخته ازحوضهٔ سند به بحر می آمیزد واقعشده است .

پارسال ازفیض همت جها نقیمت اعلیحضرت متبوع مقدس معظم ما برین نهریك پل‌اهنین بسیارمتین مکملی درحد(درونته)بسته شده ولایت مذکور راباراضی حاکم (نشین(لمقان)ربط داده است . اینولایت را درهٔ (خیبر) از هندستان جدا کرده است .

هوای جلال آباد کرم است . نارنج ، وپورتقال ، ونیشکردر دیکر هیچ طرف افغانستان بجز اینولایت بهم نمیرسد . موسم شتارا ذات اعلیحضرت بادشاهی درینشهر میکذرانند .

غیر از مرکز واین چارسمتیکه مذکور گردید دیگر حاکم نشینهای معتنابز در دولت علیه افغانستان‌موجود است کهمشهورترین‌انهارا درنجا بیان‌میکنم :

حاکم) نشینیٔ (کلمان)است که‌درجهت‌شرق‌واقع‌ومرکزادارهٔ (کافرستان) میباشد ، ایالت کافرستان کوهستان بسیار سخت وبی مروریست که در زمان سلطنت خاقان مغفور جنت مکین (ضیاء الملة والدن) فتح گردیده ضمیمهٔ دولت علیهٔ افغانستان شده است . نام کافرستان به (نورستان) ، ونام مردم آن که به (کافری) معروف بود به (جدیدالا سلام) تبدیل یافت

حاکم نشینیٔ (غزنه) است که درجهت غربی کابل واقعست این شهر از شهر های مشهور تاریخیست ، وبسی اثار عتیقه دارد . تربهٔ سلطان (محمود غزنوی و ، سبکتکین ، ومزار حکیم(سنائی) و (بهلول دانا) ، و (علی لا لا) ودیکر اولیا دران موجود ست .

بامیان نام‌شهر عتیقیست که به‌اثار عتیقه مشهور افاق میباشد .

حاکم‌نشینی (بدخشان‌است که مرکزحاکم نشینیٔ آن‌شهر(فیض اباد) است .

حاکم نشینیٔ (میمنه)است که درمابین هرات‌وترکستان افغانی واقعست .

حاکم نشینیٔ (قطغن)است که مرکز ادارهٔ آن (خان آباد)ست .

حاکم نشینیٔ (هزاره) است که دروسط افغانستان واقع وکوهستان سرد

وسختیست . مردم آن به (هزاره) موسوم است که ازجنس(موغول، وتاتار) میباشد . بشکل وقیافت به (ژاپانها) مشابهت تمام میر سانند وخیلی کار یگر وتوانا مردمانی هستند .

گرشك، پشت‌رود، سیستان ، فراه نیزاز حاکم نشینها ئیست که‌درسمت غربی، وخوست ، وزری ، لهوکرد وچرخ درجهت جنوبی واقعست حاکم نشینی (کوهستان) یاانکه (کوهدامن)وحاکم نشینی(پنجشیر) نیزازحاکم نشینهای بسیار معتناوخیلی خوش آب وهوای شهر کابل شمرده میشود .

چارم

ممالك آسیای روسیست که بر سه قسم منقسمست :

اول — (سیبریا) یا« سائی بریا » ست که پنج‌ونیم ملیون نفوس‌دارد وجهت شمالی قطعه اسیار اتشکیل میدهد خیلی سرد و خنك یك مملکتیست زمستان آن نه‌ماه دوام میورزد . مساحه‌سطحیهٔ آن نسبت بمقدار نفوس آن خیلی افزونتر است . مرکز ادارهٔ آن شهر (طو بولسق) یا « تو بالسك » است . « او مسق ،طومسق) «اومسك» «تومسك»نیز ازشهر های مشهور آنست .

دوم — (تر کستان روسی) است که آنرا (تاتار ستان) بنام دیگر (اسیای وسطی) نیز میگویند . بقدر هفت ملیون نفوس دارد که جمله آن اسلامست . مرکزادارهٔ آن‌شهر (طاشکند) است (سمرقند ، وخوقند) نیز از شهر های مشهور آنست .

(بخارا) ، و (خیوه) دو حکومت (خانیٔ) مستقلیست که‌درزیر حمایت روس میباشد . خانیٔ بخارا یك ملیون و دوصدهزار نفوس ، وخانیٔ خیوه هشتصدهزار نفوس دارد . این‌هردو حکومت اسلام‌است

سوم — مملکت (قافقاسیا) یا« کا کیشیا » است که بقدر نه‌ملیون نفوس دارد ، وا کثر آن‌مسلمانست . مرکزادارهٔ آن‌شهر تفلیس میباشد .

(پنجم)

ممالك عجمستان بنام دیگر دولت علیهٔ (ایران) است که یك حکومت(شاهی) مستقل اسلام میباشد . اگرچه درکتابهای جغرافیا نفوس ایران‌رادرمابین ده ودوازده ملیون نفوس مینویسند ولی چون تحریر نفوس‌اجرانشده این‌مقدار تخمینی شمرده میشود .

مرکزحکومت آن شهر (طهران) است . (تبریز ، همدان شیر از اصفهان مشهد) ازشهر های مشهور آنست

(ششم)

ممالك (بلوچستان) است که بقدر پنجصد هزار نفوس دارد ، ویك حکومت اسلامی ایست که در زیر ادارهٔ حکومت (انکلیز) میباشد . مرکزحکومت آن شهر (کلات) است غندابه، کچه یاه کیچ ») ازشهرهای مشهور انست .

(هفتم)

ممالك (هندستان) است که دوصد نودوچار نیم ملیون نفوس دارد . شصت ملیون آن مسلم ، ودوصد هزار آن (انکلیز)و باقی بیشتر ازدوصد ملیون آن مذهب مختلفه هندو میباشند .

قسم اعظم هندستان درزیر حکم وتابعیت ، وبعضی محلات آن حکومتهای مستقل است، وبعضی حکومتهائی میباشد که درزیرحمایهٔ انکلیزیعنی نیم مستقل است یکمقدار کمی دولت (فرانس)ویك کمی دولت (پورتکیز) نیز درهندستان مستملکات دارند .

مرکز ادارهٔ هندوستان انکلیزی درینوقت شهر (دهلی) میباشد (بمبئی. مدراس بنارس کلکته ، اکره ، احمدآباد ، الهآبادلاهور ، امرتسر انباله ، منداله. کراچی رنکون ملتان) وغیره ازشهرهای مشهور آنست .

ممالکی که درزیر حمایه انکلیز است عبارت از راجائی (کشمیر) وراجائی (راجپوتانه) ، نوابی (نظام حیدر آباد)، و(میسور) وراجائی (قوشین راوانقور) ، وجزایر(مالدیو) میباشد .اهالیٔ جزایر مالدیو عموماًمسلمان‌اند.

حکومتهای مستقل اول عبارت ازحکومت ، (نیپال) است که مرکز حکومت انشهر (کاتماندو) یا « کهمندو » میباشد .دوم حکومت (بوتان) است که مرکز حکومت آنشهر(تاسی‌سیدون) است .

مستملکه (فرانس) در هندستان عبارت ازپنج شهر است که درسمت های(بوندیشه ری) یاه پاندیچری» ، (وپاتائون)ینون»،و(کاریکال) « کاریکل» ودرجهت شمالی کلکته شهر(شاندر ناکر) «سندرنکر» ، ودرساحل مالابار شهر (ماهه) یاه مئی » موجود است .

مستملکه (پورتکیز) عبارت ازسه شهر است که یکی‌شهر (گوآ) در ساحل مالا بار ، ودوم وسوم‌شهر های (دیو) ،و(دامان) یاه دمن » که در ساحل کجرات‌میباشند .

(هشتم)

جزیره‌های(هندچینی)میباشد که برسه‌حصه تقسیم‌شده است‌وچهل‌وسه‌ملیون نفوس دارد ، وا کثر ان بمذهب (بودا) میباشند . تنها درطرف‌های‌جنوب، نیم جزیرهٔ (مالاقه یا « ملکا ») دین مبین‌اسلام منتشر شده است .

حصهٔ‌اول ا حکومت‌مستقلهٔ (سیام‌است که شش ملیون نفوس دارد .ومرکز حکومت‌آن شهر بانقو یاه‌بنکاك» است. درشبه‌جزیرهٔ‌مالاقه‌نیزا کر چه حکومت (جوهور) مستقل بود ولی دراخرها درزیر حمایهٔ انکلیز درآمده است .

حصهٔ دوم ! ممالك (برما)وجزیرهٔ (سینکاپور) واراضی (وولسله ی)، و(تولو ساغارا)، وجزیره های(نیقوبار« نکوبار»)، و(اندا مان)وا کثرنیم جزیرهٔ (مالاقه یاه ملکا ») است که بقدر یازده ملیون نفوس دارد و همکی این حصه درزیر حکم وتابعیت دولت انکلیز است . درجزیرهٔ سینکاپور ومالاقه بقدر سه صد هزارنفوس اسلام موجوداست ، باقی همه بمذهب بودا میباشند .

حصهٔ سوم! ممالك(انام یاه انام »)، و(قوشنشین یاه کوچین چاینا ») ، و (قامبوج یاه کمبود یا ») است که از مستملکات دولت (فرانس) میباشد . بعضی ازانهـا یکسر درزیر حکم وتابعیت وبعضی ازانها درزیر حمایت دولت مشارالیها است (توکین) « تانکن » ، (هوئه) « لاهیو » ، (پنوم پن) از شهرهای مشهور انست .

(نهم)

ممالك (چین) است که بقدر سه صدوسی ملیون نفوس‌دارد . وپرنفوس ترین همهٔ دنیا شمرده میشود . بقـدر پنجاه ملیون نفوس آن مسلم وباقی آن غیر مسلم است .

چین ، يك دولت ایمپراطوریست که برپنج حصه جدا شده است اول‌نفس (چین ، دوم(مانچوری– یاه منچوریا »)، سوم(مغولستان –یاه منگولیا »)، وچارم (ترکستان چینی)، پنجم « تبت » میباشد

پایتخت دولت چین شهر (پکین) - یا - « پیکن » است . (نانکیغ) یا « نان کن » قالطون ، یا «کانتن» ، موکدن ، تیه ن جین ، فورچه ئو - یا - « فوشو » لاسا هان که ئو « یاهانکو » کاشغرو (شانغهای) یا « سنگهائی» نیز از شهر های مشهور آنست

از ممالک چین جزیرهٔ (ماقائو - یا - « مکوآ ») را دولت (پورتکیز) ، جزیرهٔ (هونغ قونغ) - یا - «هانك كانك» ، وبندر وایهایوای را دولت (انکلیز) ، ولیمان یعنی بندر (قوآن چه ئو) - یا - « کوانچو »رادولت(فرانس)،ولیمان(کیائو چائو) یا « کیاو چاو » را دولت المان ضبط کرده اند لیمان (پورار تور) را اکرچه دولت (روس) ضبط کرده بود ولی درمحاربهٔ اخیر روس وژاپان لیمان مذکور بدست دولت ژاپان درآمد .

(دهم)

مملکت نیم جزیرهٔ (قوریا) یا « کوریا » است که یازده ملیون نفوس دارد و یك حکومت قرالی مستقل میباشد پایتخت (قوریا) شهر (شه ئول) یا « سیول » است . [این ملك هم حالا تابع دولت ژاپان است]

(یازدهم)

مملکت دولت (ژاپونیا) است که ازجزیرهای متعددی مرکب ودر آخر شرقیٔ قطعهٔ آسیاواقعست . دولت(ژاپونیا) امپراطوریست کهامپراطورهای شان عنوان (میکادو) دارد . بقدر چهل و نه ملیون وکسور نفوس دارد . مقر حکومت آن شهر (طوکیو) بنام دیکر (یدو) میباشد

(میاقو ، ناغازا کی-یاه نیکا سا کی » . اوزاقا) -یاه اوسا کا» ازشهرهای مشهور آنست.

دولت ژاپونیا برای مایان یك درس عبرت وسر مشق غیرت بسیار خوبی شمرده میشود زیرا این ملت به بسیار کم وقت ازحد زیاده ترقی کرده است ودر حالیکه پیش ازچهل سال هیچ چیزی ازاسباب ترقی وتمدن نداشتند دفعهٔ ازخواب غفلت بیدار وهوشیار شده درعلم وصنعت . وهنر کوشش ورزیدند تابدرجهٔ رسیدند که دوسه سال پیش ازین مانند دولت روس یك دولت غالبهٔ

معظمه‌را مغلوب کردند ونام خودرا بشرف وشان درهمهٔ عالم بلند کردند .
واین نبود مکر بسـایه سعی وکوشش درراه علم وهنر ، ومحبت به پادشاه ووطن ومحافظهٔ شرف مایتشان .

(بحرهای مشهوریکه درقطعهٔ آسیاست)

نامهای‌شان	کیفیت های شان
بحر منجمد شمالی	همه جهت شمالیٔ اسیارا احاطه کرده است
بحر محیط هندی	جهت جنوبیٔ اسیارا احاطه کرده است
بحر محیط کبیر ـ یا ـ الکاهل	جهت شرقیٔ اسیارا دربر کرفته است
بحر سفید ـ یا ـ متوسط	درجهت غرب اسیاست
بحر احمر ـ یا ـ قلزم	از بحر محیط هندی پیدا شده ودرجهت غرب اسیاست
بحر سیاه ـ یا ـ اسود	ازبحر سفید پیدا شده ودر جهت غرب اسیاست
بحر بهرنك ـ یا ـ بیرنك وبحر اقوچقه یا ـ « اوکوتسك » و بحر ژاپان وبحر اصفر بحیرهٔ زرد	ازبحر محیط کبیرپیدا شده‌اند ودرجهت شرق اسیامیباشد
بحـر خزر ـ یا ـ بحیرهٔ کیسپین	از هیچ دریا پیدا نشده ودرجهت غربی اسیاست

(آبنایها یعنی دره های بحری مشهوریکه درقطعهٔ اسیاست)

نامهای شان	کیفیت های شان
آبنای اسـتانبول ـ یا ـ بوسـفور آبنای چناق قلعه ـ یا ـ داردنیـار	در جهت غربی اسیا را از اوروپا جدا کرده

ابنای باب المندب	از جهت جنوب غربی اسیا را از افریقا جدا کرده
آبنای هرمز	در مابین عربستان و ایران واقع شده
آبنای مالاقه — یا — ملکا	در مابین جزیرهٔ سوماطره و نیم جزیرهٔ مالاقه واقع شده است
آبنای قوره — یا — کوریا	در جهت شرق مابین ژاپونیا و چین واقع شده
آبنای تارافای — یا — تاتار	در جهت شرق شمالی جزیرهٔ ساخالین را از مانجوری جدا کرده است

آبنای بهرنك ـ یا ـ بیرنك از جهت شمال اسیارا از امریکا جدا کرده

(خلیجهای مشهوریکه در آسیا موجود است)

نامهای شان	کیفیت های شان
خلیج اوبی	در جهت شمالی آسیا در سیبریا واقعست و از بحر منجمد شمالی پیدا شده
خلیج بصره — یا — « خلیج فارس »	در جهت غرب جنوبی اسیا واقع و از بحر عمان حاصل شده
خلیج بنگاله	در جهت جنوبی اسیا واقع و از بحر محیط هندی پیدا شده
خلیج سیام و خلیج تونکن	هردو در جهت شرقی آسیا واقع و از بحر چین حاصل شده
خلیج پچیلی	در جهت شرق واقع و از بحر اصفر پیدا شده

(جزیرهای مشهوریکه درقطعه آسیا است)

نامهای شان	کیفیت های شان
قبریس ، رودوس سیسام ، ساقز ، مدللی ، استا نکوی	همه در بحر سفید واقعست و از ممالك دولت علیه عثمانیست
بحرین	در خلیج بصره واقعست

سیلان بنام دیگر سراندیب ـ یا ـ «لنکا»؛ لاقدیو ـ یا ـ لکادیو؛ مالدیو؛ نیقوبار ـ یا ـ نکوبار؛ انداما ن ـ یا ـ اندیمان	همگی در بحر محیط هندی واقع وتابع دولت انکلیز است
لیاخوف ـ یا ـ لیاکو	دربحر منجمد شمالی واقعست
هاینان ـ یا ـ هینن؛ هونغ قونغ ـ یا ـ «هانك كانك»	دربحر چین واقعست وبدولت انکلیز تابع
فورموز ـ یا ـ فار موزا؛ لیوکیو ـ یا ـ لیوکو؛ یدو؛ نیپون ـ یا ـ نیفن؛ سیقو ـ یا ـ «سیکاك»؛ کیوشیو؛ ساخالین ـ یا ـ سنکالین؛ قوریل	این همه جزیره هائیست که در بحر محیط کبیر واقع ودولت ژاپونیا را تشکیل داده است

(کوههای متسلسله مشهوریکه در آسیا است)

نامهای شان	کیفیت های شان
قافقاس ـ یا ـ کاکیشیا	درمابین بحر خزر وبحر سیاه افتاده است
اورال	درمابین اسیای روسی واوروپای روسی میباشد
التایٔ	درمابین چین وسیبریا وترکستان روسی واقعست
بالور	درمابین چین وترکستان واقعست
چنیغ اؤن ـ یا ـ خنکان	درچین واقعست
هندو کش	درافغانستان واقعست
هیالایا ـ یا ـ هالیه	درمابین هندوستان وچین واقعست
الوند	درمابین اسیای عثمانی و عجمستان واقعست

طوروس	دراناطول عثمانی واقعست
لبنان	درمابین شام و بیروت واقعست
غات ـ یا ـ « گهات	درهندوستان است
استانوی ژابلونوی	هردودرسیبریاموجود است
کوه‌نور	درمابین اراضیٔ کاشغر و تبت واقعست

کولهای مشهوریکه دراسیا است

نامهای شان	کیفیت های شان
لوط	در برالشام واقعست
روان ـ یا ـ «ارال»	درجهت شرق بحر خزر واقعست
ارومیه	درعجمستان واقعست
خوارزم ، بلخش ـ یا ـ « بالکش »	درترکستان روسی واقعست
بایقال ـ یا ـ « بیکال »	درسیبریا واقعست

نهرهای مشهوریکه دراسیا است

نامهای شان	کیفیت های شان
اوبی ، ینیسه ـ یا ـ « ینسی »	از کوه‌های التای میبراید به بحرمنجمد شمالی میریزد
لنا ـ یا ـ « لینا »	ازکول بایقال برامده به بحر منجمد شمالی میریزد
سیحون جیحون	از کوه‌های بللور برامده به تالاب خوارزم میریزد
آمور	از کوه‌های التای برامده به بحر اوقوچقه میریزد
گنگ ـ یا ـ «گنگا»	از کوه های همالایا برامده بخلیج بنگاله میریزد

سند - یا - اتاك	از کوه هـای هالایا برامده به‌بحر عمـان میریزد
هیرمند	درسمت جنوبی غربی افغانستانست
دجله فرات	هردو از کوه های طوروس میبراید درپایانهای بغداد باهم امیخته به خلیج بصره میریزد
قزل ایرمق یشیل ایرمق	هردواز کوه های طوروس برامده به‌بحر سیاه میریزد
اورال	از کوه های اورال برآمده به‌بحر ازاق میریزد

(سوالهای امتحان)

حدود اربعهٔ اسیا چسانست ؟
آسیا برچند مملکت تقسیم شده است ؟
قطعهٔ اسیا چقدر نفوس دارد ؟
نامهای مملکت هارا بیان کنید .
اناطول چند ولایت والی نشین دارد ؟
شهرهای مشهور آن چه نام دارد ؟
عربستان چقدر نفوس دارد ؟
مکهٔ مکرمه درکدام جاست وچقدر نفوس دارد ؟
مرکز ادارهٔ ولایت یمن چه نام دارد ؟
حدود اربعهٔ افغانستانرا بیان کنید ؟
افغانستان چقدر نفوس دارد ؟
تشکیل ولایات افغانستان چسانست ؟
خرقهٔ مبارك در کدام شهر است ؟
شهرهرات بر کنار کدام نهر واقعست ؟
ولایت ترکستان افغانی درکدام سمت است ؟
ولایت جلال آباد در کدام سمت است ؟
غیرازین ولایتها دیگرحاکم نشینها درافغانستان هست یانی ؟

اسیای روسی برچند قسم منقسمست ؟
بخارا وخیوه چگونه حکومتهاست ؟
قافقاسیا چقدر نفوس‌دارد ؟
پایتخت ایران چه نام دارد ؟
مقدار نفوس وشهر های مشهور ایران‌را بیان کنید ؟
نفوس بلوچستان چقدر ومرکز حکومت آن چه نام دارد ؟
هندستان چقدر نفوس‌دارد ؟
در هندستان غیراز حکومت انکلیز آیا دیکر دولتها ملك‌دارد ؟
مرکز حکومت هندستان انکلیزی چه نام‌دارد ؟
شهر های مشهور هندستان کدام‌است ؟
بودیچه ری درزیر حکم کدام دولت‌است ؟
هندچینی برچند حصه تقسیم شده است ؟
سیام چسان حکومتست ؟
آنام در زیر تابعیت کدام دولتست ؟
ممالك چین چقدر نفوس دارد ؟
پایتخت وشهرهای مشهورانرا بیان کنید .
ژاپان در کدام جهت قطعهٔ اسیاست ؟
چقدر نفوس دارد وشهرهای مشهوران کدام است ؟
سبب ترقی دولت ژاپان ازچه بود ؟
بحرهای مشهور اسیارا بیان کنید .
ابناپهای مشهور اسیارا بیان کنید .
ابنای باب‌المندب در کجاست ؟
خلیجهای مشهور آسیارا بکوئید .
جبال متسلسلهٔ آسیارا بکوئید .
تالابهای مشهور آسیا کدام است .
نهرهای مشور آسیارا بیان کنید .

نقشه قطعهٔ آسیا

قطعهٔ افریقا

قطعهٔ (افریقا) ازجهت شمال بابحر سفید وابنـای (سبته) یاه سبوتا ، وازجهت شرق با کانال (سویس) ، وبحر (احمر) وبحرمحیط (هندی) ، وازجهت جنوب بابحر (محیط کبیر) ، وازجهت غرب بابحر (محیط غربی محدود میباشد . کانال سویس قطعهٔ افریقا را ازقطعهٔ اسیاجدا کرده بحال یك جزیرهٔ بزرکی تحویل داده است .

نفوس افریقا بقدر (دوصد وپنج ملیون) است . که اکثر انها وحشی ورنکهای شان سیاهست . سمتهای داخلیٔ افریقا عبارت از بعضی چولهای بی آب وریکزار است ولی اطراف سواحل آن کهسار وجنکلزار ، وپرآب وبزراعت مستعد میباشد این قطعه بمعدنهای طلا ازدیکر قطعات بیشتر توانکر است . بزرکترین درختها که (باعوباب) نام دارد دربنقطعه فراوانست .

درقطعه (افریقا) بیست ویك مملکت موجود است .

اول

مملکت خدیویت (مصر) است، که یك ایالت ممتازهٔ دولت علیه عثمانیه میباشد ودرین حرب موجوده دولت انکلیز الحاق آنرا اعلان کرده است نادیده شود کهچه میشود ا بقدر دهملیون نفوس دارد کهنه ملیون ان مسلم است والیٔ مصر (خدیو)عنوان دارددوایالترا (خدیویت مصریه) میکویند .

خدیویت مصریه، برسهقسم بزرك منقسمست که آنهاازانفس مصر ، نوبه، سودان مصری مینامند. مرکز ادارهٔ آن شهر(مصر) یا (قاهره) نامدارد. اسکندریه، دمیاط ، رشید .پور تسعید ، سواکن. خرطوم ازشهرهای مشهور انست .

دوم

ولایت(طرابلس غرباست) کهبقدر یك ملیون نفوس دارد وازولایتهای دولت علیهٔ عثمانیست.متصرف نشینی های بنغازی،حمس، وجبل غربیه ، وفیزان ازشهرها وقصبههای مشهورانست . [سهسال پیش ازین دولت ایتالیا بران متصرف کردید.]

سوم

ایالت (تونس) است که یك ایالت ممتازهٔ دولت علیهٔ عثمانیه بود وبعد درزیر حمایهٔ فرانس شده. بقدریك ملیون وهشتصدهزار نفوس دارد. مرکز ایالت شهر (تونس) است ،حمامه، سوسه ، اسفاقس، قابس ازشهرهای مشهور انست ،

(چارم)

مملکت (جزایر)یاالجیریا، است که بقدرچار ملیون وهفتصد هزار نفوس دارد ، وبسیاریٔ آن مسلم است ودرزیر ادارهٔ حکومت (فرانس) میباشد مرکز ادارهٔ آن شهر (جزایر) است (اوران) یا « هرون » و(قسطنطین) نیز ازشهر های مشهور آنست .

(پنجم)

حکومت (فاس) یا « مراکو » است که اورا (مغرب اقصی) نیزمیگویند . فاس یك حکومت مستقلهٔ اسلا میست . بقدرده ملیون نفوس دارد « مرکز حکومت آن شهر (مراکش) بنام دیگر (مراکو) میباشد . فاس ، طنجه ، موغادور «یاامکادور» ازشهرهای مشهور آنست. [مراکورانیزفرانس بلعیده است]

طرابلس غرب ، جزایر ، تونس فاس این چار مملکت را (بربرستان) بنام دیگر (بلاد بربریه) میگویند که درجهت شمال قطعهٔ افریقا واقعست . وافریقای شمالی گفته میشود .

(ششم)

ممالك (صحرای کبیر) است که فراختر وبزرگترین دشتهای کرهٔ زمین میباشد . هوای این دشت برریگزار صاف وهموار بی کوه وبی گیاه کم آب درموسم تابستان خیلی گرم بی طاقتست. حالانکه درشبها یك شب بادهٔ بسیار سرد وخنکی دارد . حتی درموسم زمستان شبها بدرجهٔ سرد میشود که آب یخ می بندد . طوفانهای ریك این صحرا برای کار وانها وقافله ها خیلی مهلك ومدهش است . صحرای کبیر بقدرسه ملیون نفوس دارد که برقبیله های مختلفی تقسیم شده ، ویك حکومت مستقلهٔ ندارند مشهور ترین قبیله های آن درطرف شرق قبیله (تیبو) و در وسط قبیلهٔ (تواریغ) ودر طرف غرب قبیلهٔ (مور) میباشند .

(هفتم)

ممالك (سودان) است که برسه قسم تقسیم شده است سودان شرقی ، سودان وسطی . سودان غربی .

درسودان وسطی یکچند حکومت های اسلامیٔ خود آن مردم موجود است که مشهورترین آنها (وادای) ، یا « وادی » (بورنو) (سوقو طو) یا « سکوتو » (ادامای) یا « ادامو » می باشند . (چاد) نام تالاب مشهور در سودان وسطیست .

(سودانشرقی) عبارت از (سودانمصری) است که قبلازین مذکور گردید (سودان غربی) عبارتست از سواحل (سنه غامبیا) یا « سنیگمبیا » یا (کینهٔ شمالی) که قبیله‌های مشهور آن (ماندنیغو) (اشانتی) (داهومی) (« دهولیٔ » نام دارند . درسودان غربی دولتهای (فرانس) ، وانکلیز ،) و پورتکیز) مستملکات را مالك میباشند .

(هشتم)

مملکت (سنهٔ غامبیا) است که شهر (سن‌لوئی) یاد سنت لوئس » مرکز ادارهٔ مستملکه (فرانس) ، و شهر (باتور) یا « باترست » مرکز اداره مستملکهٔ (انکلیز) ، وشهر (بولام) که درحوضهٔ(بیساغوس) یا « بیسز » واقعست مرکز ادارهٔ مستملکه (پور تکیز) درین مملکت شمرده میشود .

(نهم)

مملکت (کینهٔ) یاد کنی شمالی) ست که دولتهای (انکلیز)و (فرانس) دران مستملکاترا مالك میباشندکهاراضیٔ (قوماسی)یاد کاسی » از انکلیزها و (ابومی) ازفرانسویها میباشد . اراضی(لاغوس) « لا کوس » وحکومت (اشانتی) رانیز که درکینهٔ شمالیست انکلیزها بدست آورده اند . حکومت (قونغ)درکانك که درزیر حمایهٔ (فرانس) است از مستملکات فرانس شمرده میشود .

(دهم)

حکومت (لیبریا) یا « لائی بیریا » ست (که مون رودیا) یادمان رودیاه مرکز ادارهٔ آنست

صحرای کبیر ، وسودان ، وسنه غامبیا ، و کینهٔ شمالی ولیبریا وسودان مصری افریقای وسطی گفته میشوند .

(یازدهم)

مملکت (قارون) یا « کیرون » است که از مستملکات دولت (المانیا) است. المانها سواحل این مملکت را ضبط کرده یکسر بسوی تالاب (حاد) که در سودان وسطیست پیشرفته اند .

(دوازدهم)

مملکت (فرانسه ویل) است که از مستملکات فرانسه میباشد مرکز ادارهٔ آن شهر (لیبره ویل) است. این اراضی را (قونغو - یا - کانکوی فرانسه وی) نیز میگویند .

(سیزدهم)

حکومت مستقله (قونغوی) « یا کانکو » ست که مرکز ادارهٔ ان شهر (بوما) میباشد . این حکومت مستقله درزیر ادارهٔ دولت (بلژیك) است درجهت ساحل غربی این مملکت اراضی (قابیندا) موجود است که مستملکهٔ دولت پورتکیز است .

این سه مملکت (افریقای استوائی) گفته میشود زیرا در برابری خط استوا .واقعشده است .

(چاردهم)

مملکت (آنغولا) یا « انلولا » ست که درجنوب غربی افریقاواقعشده است . واز مستملکات دولت (پورتکیز) میباشد ، مرکز ادارهٔ آن شهر (لواندا) یا « سینت پولدی » است .

(پانزدهم)

مملکت (دامارا) یا « دمارا لیند » ست که از مستملکات دولت المانیا) است این اراضیٔ واسع از نهر (قونه نه) یا « کنن » تا به نهر (اورانژ و اورنج ») امتداد میباید .

(شانزدهم)

مملکت (قاب) یاد کیپ کولونی ، است که ازمستملکات دولت (انکلیز) ودر منتهای جنوبی افریقا واقعست . به این اراضی مملکتهای (ترانسوال) و (اورانژ) ، اورینج ، نیز پسانها ملحق شده یك مملکت بزرگی تشکیل داده است . مرکز ادارهٔ همهٔ این مستملکات شهر (قاب) ، کیپ تون ، است که در دماغهٔ (امید) واقعست . (یوجانسبورغ ، جانسبرك ،) لیمان (بوناتال) « ناتال » . (بلومفانتاین « بلوم فونتین ») نیز ازشهر های مشهور انست این سه مملکت (افریقای جنوبی) گفته میشود .

هفدهم

مملکت (موزامبیك ، موزنبیق) است که بقدر دو ملیون نفوس دارد . وتابع دولت (پورتکیز) است . مرکز ادارهٔ آنشهر (موزامبیك) است .

﴿ هجدهم ﴾

مملکت (زنکبار) است که یك قسم آن درزیر ادارهٔ دولت (المانیا) میباشد . ومرکز ادارهٔ آن درساحل بحر محیط هندی شهر (دارالسلام) است . دیکر یك قسم آن حکومت مستقلهٔ اسلامیه (زنکبار) است که مرکب از خود زنکبار و یکچند جزیرهٔ کوچك میباشد .

(نوزدهم)

جزیرهٔ (ماداغشقار « مدغاسکر ») است که درزیر تصرف دولت (فرانس) است . مرکز ادارهٔ آنشهر (تاناناریو) میباشد . این جزیره بزرگترین جزیر های بحر محیط هندیست .

(بیستم)

مملکت (صومال) ، سمالی لیند ، است که درنهایت شرقی قطعهٔ افریقا بادماغهٔ (غادافولی) ، کاردافولی ، نهایت یافته است . اهالی آن جملتهٔ عرب ومسلمانانست . عدل ، زیلع ، زیلا ، بربره ناجوره ازشهر های مهم ساحل انست یك قسم آن درزیر حکومت مصریه وطرفهای داخلی ان بخوبی معلوم نیست .

(بیست و یکم)

مملکت (حبشستان) است که حکومت قرالی مستقلی میباشد . حکمداران حبشستان عنوان (نجاشی) دارند اکثر اهالی آن نصارا ، و سه یك آن

اسلام است همهٔ نفوس آن بقدرچار مليون است . مركز حكومت حبشستان (اديس ابابا) « ادس ابيبه » نام دارد .

(بحرهاى مشهور يكه در افريقا است)

« نامهاى شان »	كيفيت هاى شان
بحر سفيد	جهت شمال قطعهٔ افريقارا احاطه كرده است
بحر محيط غربى	جهت غرب قطعهٔ افريقارا احاطه كرده است
بحرمحيط كبير	جهت جنوب افريقارا فرا كرفته است
بحرمحيط هندى	جهت شرق افريقارا فرا كرفته است
بحر احمر	ازجهت شرق‌شمالى عربستان‌را ازافريقا جدا كرده است

(خليجهاى مشهور يكه در افريقا است)

نامهاى شان	كيفيت‌هاى شان
سدرا ـ يا ـ سدره غابس	از بحر سفيد پيدا شده
كينه ـ يا ـ « كنى » عـدل	از بحرمحيط اطلسى پيدا شده درمدخل آبناى باب المندب واقعشده

(جزير هاى مشهور يكه در افريقاست)

نامهـاى شان	كيفيت هاى شان
« جزاير آصور » ـ يا ـ ازورز » جزاير مادر ـ يا ـ مديرا »	در بحرمحيط غربى واقع وبدولت پور تكيز تابعست
جزاير قناريه ـ يا ـ « كنبرى »	در بحر محيط غربى واقع و بدولت اسپانيا تابعست اين جزيرها را قدما جزاير (خالدات) ميكفتند ومبداء طول‌را ازانجا ميكرفتند . ازينجزير ها جزيرهٔ (نه نه ريف) بكوه آتشفشان آن مشهور است

جزایر سبز دماغه	در بحر محیط غربی واقع و بدولت پورتکیز تابعست
سنت هلن ـ یا ـ «سنت هلینا» اسانسیون ـ یا ـ «اسن شن»	در بحر محیط غربی واقع و بدولت انکلیز تابعست
ماداغسقار ـ یا ـ مدغاسکر	در بحر محیط هندی واقع و بدولت فرانسه تابعست
جزایر ماسقارین	در بحر محیط هندی واقع و بدولتهای فرانسه و انکلیز تابعست
جزایر سیشل	در بحر محیط هندی واقع و بدولت انکلیز تابعست

(جبال متسلسلهٔ که درافریقاست)

نامهای شان	کیفیت‌های شان
اطلس	در شمال افریقا و در ممالک فاس میباشد
قونغو «کانکو»	در ممالک کینهٔ شمالی واقعشده است
لوپاطه «لوپاتا»	در ممالک موزامبیک واقعشده است
قمر «ابی‌سی‌نیا»	در ممالک حبشستان واقعشده است

(تالابهای مشهوریکه درافریقاست)

نامهای شان	کیفیت‌های شان
چاد	در سودان شمالی واقعشده است
دمبه آ «دمبیا»	در مملکت حبشستان واقعست
ویقتور نیانزا ـ یا ـ ویکتوریانینز البرنیانزا ـ یا ـ البرت نیز طانغانیقا «تانکانیکا»	در سودان جنوبی درزیر خط استوا میباشند که هنوز اطراف آن بخوبی کشف نشده
نیامی «نیاسا»	در موزامبیک واقعست

(نهرهای مشهوریکه درافریقاست)

نامهای شان	کیفیت های شان
نیل	ازممالك مصر کذشته به بحرسفید میریزد
سنغال لا منى كال	
غامبیا « کمبیا »	
نیژر « نائجر »	از کوههای قونغومیبرایند در بحرمحیط اطلسی میریزند
زائیر	
اورا نژ « اورنج	
زامبز « زیمری »	ازموزامبیك کذشته به بحر محیط هندی می آمیزد

(سوالهای امتحان)

حدود قطعهٔ افریقارا بیان کنید

افریقا برچند مملکت تقسیم شده است

مقدار نفوس افریقا چقدر است

کدام مملکتها تابع دولت علیه عثمانیست

بربرستان کدام ممالكرا میکویند ودر کدام جهت افریقاست

ممالك صحرای کبیر چسانست

کدام مملکتهارا افریقای استوایی میکویند

درافریقای شرقی کدام مملکتها میباشد

بحرهای مشهوری افریقا کدامهاست

جزایر آصور درکدام بحراست

جزایر قناریه‌را قدما چه‌نام میدادند .

ماداغشقار تابع کدام دولتست

دماغهٔ امید درکدام جهت افریقاست

نهرنیل درکدام دریامیریزد

تالاب نیانزا درکجاست

کوهای اطلس درکدام مملکت است

نقشهٔ قطعهٔ افريقا

قطعهٔ امریکا

قطعهٔ اوروپا، آسیا، افریقارا (دنیای قدیم) وقطعهٔ امریکا واوستралیارا (دنیای جدید) میکویند قطعهٔ امریکا بشرطیکه جزیرههای آن حساب نشود بعداز قطعهٔ آسیا ازهمه قطعات دنیا بزرکتراست ولی اکرجزیرههای انهم با آن حساب شود ازقطعهٔ آسیاهم بزرکتر است

قطعهٔ امریکارا درسنه (١٤٩٢) میلادی اول بار (قریستوف قولومب) نام یك شخصی بنام دولت اسپانیا کشف کردهاست. ولی اوچنان کمان نکرده بود که این یك قطعهٔ جدا کانه باشد بلکه اوچنان کمان کرده بود که این قطعهٔ (هندوستان) است بعداز چندسال (امریکو ویسپوچی) نام یك کپتان فرانسوی به آنطرفها رفته، قطعهٔ مذکوره را پیدا کرده، وآنرا بنام خود نسبت داده (امریکا) نام نهاده است.

قطعهٔ امریکا فوق العاده منبت ومحصوالدار یك زمینیست که قوت وبرکت نباتات آن انسانرا حیرت میدهد. درین قطعه ازهرکونه محصولات، وحبوبات بسر میرسد، وازهرکونه کانها پیدامیشود. نهرهای بسیار بزرك، شلاله یعنی آبشارهای بسیارجسیم ولطیف، تالابهای بسیاروسیع وفراخ، جبال متسلسلهٔ بسیاردراز، کوههای آتشفشان بسیار مدهش جنکلهای بیپایان عظیم خیلی وافراست.

حدود اربعه ـ قطعهٔ امریکا درمابین بحر محیط اطلسی وبحر محیط کبیر ازجهت شمال بسوی جنوب دراز شده رفتهاست ازجهت شمال بابحر (محیط منجمدشمالی) ، ازجهت شرق با(بحرمحیط اطلسی)، وازجهت غرب، وجنوب بابحر(محیط کبیر) محاط ومحدود میباشد.

درامریکا بقدر یکصد وچهل وهفت ملیون و کسور نفوس موجوداست. که نسبت بوسعت اراضی خیلی کم شمرده میشود.

قطعهٔ امریکا دراول امر بردو قسم بزرك جدا شدهاست که یك قسم آنرا (امریکای شمالی)، ودیکر آنرا (امریکای جنوبی) میکویند این دوقسم را باهمدیکر (برزخ پاناما) که (٤٥) کیلومتر وپهنائی دار دربط دادهاست. و حالا

برزخ پانامارا به کانال تبدیل داده اند

قطعهٔ امریکا برنوزده مملکت تقسیم شده است که هفت آن درامریکای شمالی ودوازدهٔ آن درامریکای جنوبی میباشد ازهفت مملکتی که درامریکای شمالیست :

(اول)

مملکت(غروئنلاند)یاه گرین لیند ،است که درجهت منتهای شمالیٔ امریکاواقع واکثر جاهای آن درزیریخهای دایمی مستوراست ، طرفهای شمال این مملکت هنوز کشف نشده است این مملکت درزیر ادارهٔ دولت (دانمارك) یا « دینمارك» است وبقدرده هزار نفوس دارد . (اوپه رین ویق)یاه اپرینوك ، (قریستیا (نهاب)یا « کرسچن هوپ ، (غودهاور)یاه کداور ،ازشهرهای مشهورانست

(دوم)

مملکت (الاسقا)یا « ایلاسکا» است که درجهت منتهای غرب شمالی امریکا واقع ، وبدولت (جماهیر متفقه) تابعست ، بقدر شصت هزار نفوس دارد (الکساندر) یا « الکزیندر »(ارقانژل) « نیوار کنجل » ازشهر های مشهورانست .

(سوم)

مملکت (کانادا)یا « کنیدا » بنام دیگر (بریتانیای جدید)است که بدولت (انکلیز) تابع ، وبقدر بیست ودوملیون نفوس دارد . (که بهك)یاه کیوبك »، (مونتره آل،یا « مانتریال »)ازشهر های مشهورانست .

(چارم)

مملکت (جماهیر متفقه) است که ازچهل وپنج حکومت های جمهوری تشکل کرده ، ویك حکومت جمهوری کفته میشود . بقدر هفتاد وشش ملیون وسه صد هزارنفوس دارد . مرکز حکومت آن شهر (واشینقتون) است. (نیورك) یا «نیویارك » (بوستون) یاه بوستن » (فیلاد لفیا) یا «فلاد « لفیاه ، (بالتیمور) اورله آن) یا « اورلیون » (شیکاغو) یا « شکاگو » و(سانفرانسسکو) ازشهرهای مشهور انست.

(پنجم)

مملکت (مکسیقا) یا «مکسیکو » است که از بیست و هفت حکومت های کوچك تشکیل کرده یك حکومت جمهوریٔ شده است . بقدر سیزده ملیون نفوس دارد مرکز حکومت آن شهر (مکسیقو) است (پوئبلا) (تامپیقو) (مریدا) از شهر های مشهور است .

(ششم)

مملکت (امریکای وسطی است) که شش حکومتهای کوچك دران موجود است (١) حکومت (غواتهمالا) یا « نیو گواتیمالا » است . (٢) حکومت (سان سالوادور) یا « سان سالویدور » است (٣) حکومت (هوندراس) یا «هاندوراس» است که مرکز حکومت آن شهر (نه کوسیغالپا) یا « تیگوکی کالپا » میباشد . (٤) حکومت (نیقا راغوا) یا « نگراگوا » است که مرکز حکومت آن شهر (ماناغوا) یا « ماناگوآ » میباشد . (٥) حکومت (قوستا ریقا) یا « کاستریکا » ست که مرکز حکومت آن شهر (سن ژوزه) یا « سنت جوس » میباشد . (٦) (هوندراس انکلیزی) است که یك مستملکهٔ کوچك دولت (انکلیز) است و مرکز ادارهٔ آن شهر (بهلیز) یا « بلز » میباشد .

(هفتم)

مملکت (جزایر انتیل) است که از جزیره های کوچك و بزرك بسیاری تشکیل یافته است و درمابین دولتهای اوروپا و امریکا تقسیم شده است . تنها در جزیرهٔ (هایتی) یا « هیتی » دو حکومت مستقله موجود است که یکی حکومت (هایتی) میباشد که مرکز ادارهٔ آن شهر (پورتوپرنس) میباشد . دوم حکومت (دومینیك یادومنکو) است که مرکز حکومت آن شهر (سن دومینیك) « سینت دومنکو » میباشد .

از دوازده مملکتی که در امریکای جنوبی میباشد :

(اول)

مملکت (قولومبیا) یا « کولمبیا » ست که از یکچند حکومت تشکل کرده همه کی یك حکومت جمهوری شمرده میشود . بقدر چار ملیون نفوس دارد .

مرکزحکومت آن‌شهر (بوغوتا) یا« بگوتا » ست . (مه‌دان ،یا« مادلن ، قولون ، قارتاژه ن) یا « کارتجنار » نیز از شهرهای مشهورا نست .

(دوم)

مملکت(وه‌نه‌زولا«وینزویلا») است که‌بقدر دو نیم‌ملیون‌نفوس‌دارد. مرکزادارهٔ آن‌شهر (قاراقاس) « کاراکاس » است (غو آیر،یا« لاگویرا » الانسیا ،مارا قاییو) یا « مارا کیبو) از شهر های مشهور آ نست .

(سوم)

مملکت (ته‌ئوقو آتور) است که‌بقدر یکنیم‌ملیون‌نفوس‌دارد . مرکزادارهٔ ان‌شهر [کیتو] وشهرهای‌مشهور آن [غوا یا کیل]یا « گویا کیل »است جزیره های [غالایاغو]یا« کالا یا گو » نیزبه‌این مملکت تعلق دارد .

[چارم]

مملکت [په‌رو] یا« پیرو » ست که‌چار و نیم‌ملیون نفوس‌دارد .مرکزادارهٔ آن‌شهر [لیما] ، [قالاعو،یا« کیلاو »کوزقو،یا«کزکو»اراکیپا]یا« اری کیوبا » نیز ازشهر های مشهور آنست .

[پنجم]

مملکت [بولیویا] است که دو ملیون نفوس دارد مرکز اداره آن شهر [شو کیزاقا] و [لا پاز ، پو توزی] یا « پتو زسی » از شهر های مشهورانست .

[ششم]

مملکت[شیلی]یا«چلی» است که‌بقدر سه‌ملیون نفوس دارد . مرکز ادارهٔ آن شهر [سانتیا غو یا « سنت یا گو »] ، و [والپاره زو ، یا « الپریزو » و [قونسه‌لپسون ، یا « کانسپشن »] ، [ایکیك] ازشهرهای مشهورانست.

[هفتم]

مملکت [ارژانتین،یا« ارجن‌تاین »] است که پنج‌ملیون نفوس‌دارد .مرکز ادارهٔ آن‌شهر [بونه‌ئوس آیرس‌یا«بیونسیرز »] ،و [قوردووایا « کاردووا »] ،

و [روزاریو روزاریو] نیز ازشهرهای مشهور آنست.

(هشتم)

مملکت [پاتاغونیا ، پتیگونیا ،] است که اهالی آن وحشیست ودرمابین حکومت شیلی ، وارژانتین تقسیم شده است .

[نهم]

مملکت[اورا عوآی ، یوروگونی ،] است که بقدر یك ملیون نفوس دارد . مرکزادارهٔ ان شهر (مونته ویدو ، مانتی ویدو ،) است .

(دهم)

مملکت [پاراغوآی] یا، پیراگونی ، است‌که بقدرششصد وسی وپنجهزار نفوس دارد . مرکز ادارهٔ آن شهر [اسانسیون] یا ، اسن شن ، است .

[یازدهم]

مملکت[برەزیلیا] ، برازیل،است . که بزرکترین حکومتهای امریکاست بقدر پانزده‌ملیون نفوس دارد . مرکز ادارهٔ آن‌شهر [ریبوزانه‌رو] ، رایودی جنیرو ،ست که‌بهترین بندرکاههای دنیا شمرده میشود. [سن‌لویز، برنامبوقو، برنمبوقو ، باهیا،پارا ، ماراقایا] ، مار کاپا ، نیز ازشهر های مشهور آنست .

[دوازدهم]

مملکت [کویان] ، کی آنا ، است که درمابین دولتهای انکلیز و فرانس وفلمنك تقسیم شده است . مرکز ادارهٔ کویان انکلیزی‌شهر [ژورز طون] ، جارج طون ، ، ومرکز ادارهٔ کویان فرانسوی شهر [قاین] ، کان ، ، و مرکز ادارهٔ کویان فلمنک‌شهر [پاراماریبو] ، پیری میری بو ، میباشد ،

(بحر های مشهوریکه در امریکاست)

نامهای شان	کیفیت های شان
بحر منجمد شمالی	جهت شمالیٔ امریکارا احاطه کرده است
بحر بافن «بیفن»	درجهت شمال شرقی امریکاست
بحر هودسون «هدسن»	ازبحر بافن پیدا شده است
بحر بهرنك	درجهت غرب شمالی امریکاست
بحر محیط اطلسی	جهت شرقیٔ امریکارا احاطه کرده است
بحر انتیل	در جهت شرق وازبحر محیط اطلسی پیداشده است
بحر محیط کبیر	جهت غرب وجنوب امریکارا احاطه کرده است

(ابناهای مشهوریکه در امریکاست)

نامهای شان	کیفیت های شان
ابنای بهرنك	درمابین قطعهٔ اسیاوقطعهٔ امریکا واقعست
ابنای هودسون	
ابنای داویس ـیاـ «دیوس»	درجهت شمالیٔ بریتانیای جدیدست
ماجلان «مجان» ولومر	درجنوب پاتاغونیاست

(خلیجهای مشهوریکه درامریکاست)

هودسون «هدسن»	درجهت شمالیٔ امریکاست
سن لوران «سنت لورنس»	درجهت شرقی بریتانیای جدیداست
مکسیقا «مکسیکو» هوند راس «هاندو راس»	ازدریای انتیل حاصلشده است
قالیفورنیا «کیلی فورنیا»	ازبحر محیط کبیر حاصلشده است
توله سن	درجهت جنوب برەزیلیا است

(جزیره های مشهوریکه در امریکاست)

نامهای شان	کیفیت های شان
غروئنلاند «گرین لیند»	دربهر منجمد شمالی واقع وبدولت دانیمرك تابعست
کوبا «کیوبا»	
جامایق «جمیکا»	
هاتی «هیتی»	دربحر انتیل واقعست
دومینیك «دومنگو»	
زن شار لوت «کوین شارلات»	
شیلوه	دربحر محیط کبیر واقعست
ماجلان «مجلن»	
جزایر آتش «تریدل فاکو»	

(کوه های مشهوریکه در امریکاست)

نامهای شان	کیفیت های شان
جبال متسلسله روشو «راکی»	از متحدهٔ امریکا میگذرد وشعبه های متعدد دارد
آندقوزدیابه «اندیز»	درجهت غرب امریکای جنوبی ازشمال بسوی جنوب درازشده رفته است
بوبوقاتپه ت «بوبوکتی پیتل»	کوه اتشفشانیست که در مکسیقا واقعست
قوتوپاقسی «کوتوپکسی»	کوه اتشفشانیست که در کولومبیا واقعست
آره کیپا «ارکیوپا»	کوه اتشفشانیست که در مملکت پرو واقعست

(کولهای مشهوریکه در امریکا ست)

نامهای شان	کیفیت های شان
دب کبیر «گریت بیر»	
اسقلاو «صلیو»	در بریتانیای جدید است
وینیپیغ «وینی پك»	

سو پەریيو «سوپی ریر» میشیغان «مشنکن» اونتاریيو «انتریو»	در متحدهٔ امریکاست
نیقاراغوا «نکراگوا»	درامریکای وسطیست
تیستیقا «تتکا»	ددماین پەرو لولیو یاست
لوس پاتوس «پاتوس»	درجنوب برەزیلیاست

﴿ نهرهای مشهوریکه درامریکاست ﴾

نامهای شان	کیفیت‌های شان
یوقون «یوکان»	بەبحر بهرنك میریزد
ماکنزی «میکنزی»	بەبحرمنجمد شمالی میریزد
نلسون «نیلسن»	بەخلیج‌هودسون میریزد
سن لوران «سنت لارنس»	بەبحرمحیط اطلسی میریزد
میسیسی «مسسپی» ریيو غران	بەخلیج‌مکسیقا میریزد
قولورادو «کولوریدو»	در خلیج‌قالیفورنیامیریزد
اورەنوق «اوری‌نوکو»	دربحر انیتل میریزد
آمازون «امیزن» توقانتز «توکنتنس» لاپلاتا	دربحر محیط اطلسی میریزد

(سوالهای امتحان)

امریکا چسان قطعه‌است	درمملکت کویان چند حکومتست
حدود امریکارا بیان کنید	ابنای‌بهرنك کدام طرفست
در امریکای شمالی چند مملکت است	نهر امازون درکجا میریزد
در امریکای جنوبی چند مملکت است	ابنای ماجلان کجاست
مقدار نفوس وشهرهای مشهورانهارا بیان‌کن	خلیج هود سون در کدام طرفست

نقشهٔ قطعهٔ امريكا

قطعهٔ اوسترالیا

بنام دیگر
اوقیا نوسیا« اوشی‌نیا »

قطعهٔ (اوستر الیا) بنام دیگر (اوقیا نوسیا) در جهت جنوب شرقیٔ (قطعهٔ آسیا) ، ودرجهت غربیٔ (قطعهٔ امریکا) ودر مابین بحر محیط کبیر وبحر محیط هندی مرکب از بسیار جزیره های کوچك وبزرگی میباشد . یعنی اینقطعه عبارت ازیك پارهٔ خشکهٔ بزرگی نیست بلکه ازجزیره های کوچك وبزرك بسیاری جمع آمده که همهٔ انرا قطعهٔ (اوسترالیا) میکویند .

این قطعه برچهار قسم جداشده‌است که انهارا(مالیزیا) «ملیشیا»، (مالانیزیا) « ملنشیا ») ، (پولینیزیا « پولن ایشیا ») ، (میقرونزیا « مکرو نیشیا ») میکویند که مقدار نفوس همه این اقسام بقدر چهل‌وپنج‌ملیون نفوس‌می‌آید.

(قسم اول)

جزیره های (مالیزیا)ست که اکثرانها کوهستان بسیار بلند و کوهای آتشفشان انهاازهمهٔ دنیا افزونتر است جزیره های مالیزیادرمابین بحرمحیط کبیر وبحرمحیط هندی واقع ، ومرکب ازجزایر مجتمعه یعنی چند جزیره های بهم نزدیك (صوند « سندا ») و (مولوك « ملا کا ») و (فلیپین « فلپاین ») وجزیرهٔ (بورنه ئو « بورنیو ») و (ساله‌پ « سیلیبز »)میباشند . مشهور ترین جزایر مجتمعهٔ (صوند) عبارتست ازجزیرهٔ) (صوماترا « سماترا ») ، (بانقا) ، (بیلتون) ، (جاوا) ، (صو مباوا « مباوا) ، (تیمور) .

بجزجهت شرقی جزیرهٔتیمور کمال دولت(پورتکیز)ست دیکر همهٔجزایر مجتمعهٔ صوند زیرادارهٔ دولت (فلمنك) یعنی‌هالند میباشد درجهت غرب شمالی جزیره (صوما ترا) یك حکومت اسلامی نیز موجود است که انرا حکومت (آچه) میکویند . اهالی جزیرهٔ جاوانیز همه کی اسلامست

جزایر مجتمعهٔ (مولوك) نیز سراسر مال دولت فلمنك است . و جزیره های(فلیپین) درزیر ادارهٔ دولت‌متحدهٔ امریکا میباشد .

جزیرهٔ (بورنه‌ئو) خیلی بزرك یك‌جزیره ایست که اهالی آن همه کی بدین مبین اسلام مشرف میباشند ، قسم اعظم این‌جزیره درزیر ادارهٔ دولت فلمنك است .

جزیرهٔ (ساله‌پ) نیز یك جزیرهٔ بزرك سه شاخه ایست که این جزیره نیز کاملاً درزیر ادارهٔ دولت فلمنك میباشد .

(قسم‌دوم)

جزیره های (مالانیزیا) است . مشهور ترین جزیره‌های مالانیزیا جزیرهٔ (اوستralia) میباشد که بسبب بزرکیٔ که دارد تمام این قطعه بنام آن جزیره یادمیشود. جزیرهٔ اوسترالیارا (فلمنك جدید) نیز میکویند. بزرکیٔ جزیرهٔ اوسترالیا نزدیك به‌بزرکیٔ قطعهٔ (اوروپا) می آید . این جزیره درزیر ادارهٔ دولت انکلیز است که مرکز ادارهٔ آن‌شهر (سیدنه‌ی « سدنی ») میباشد . ملبورن ، « ایدلد » اده‌لاید نیز ازشهرهای مشهور انست .

(تاسمانیا « تسمانیا ») ، (زه‌لاند جدید « نیوزیلیند ») ، (کینهٔ‌جدید « نیو کنی ») ، (بسمارق) ، (سالامون « سلومن » ، (قاله‌دونیای‌جدید « نیو کیلی دونیا ») ، (فیجی « فجی ») ، (هبرید جدید « نیوهبریدز») نیز ازجزیره های مشهور قسم مالا نیزیاست که تاسمانیا ، وزه لاند جدید ، وفیجی نیز درزیر ادارهٔ انکلیز ، وجزیره های سالامون ، وبسمارق درزیر ادارهٔ دولت (المان) ، وقاله دونیای جدید درزیر ادارهٔ دولت (فرانس) میباشد جزیرهٔ کینهٔ جدید که‌بعداز اوسترالیا بزرکترین جزیره هاست در مابین دولت های انکلیز ، والمان ، وفلمنك تقسیم شده . جزیره های هبرید جدید بدست مردمان وحشیٔ خود انهاست

(قسم سوم)

جزیره های (میقرو نزیا « مائی کرویشیا ») ست که مشهور ترین انها (ماریان « میرین ») ، (پاللاو « پیلو ») ، (قارولین) ، (مارشال) ، (ژیلبرت « کلبرت ») میباشند . بجز جزیره های ژیلبرت که‌مال دولت‌انکلیز است دیکرهمهٔ جزایراین قسم از دولت المانیا است

(قسم چارم)

جزیره های (پولینیزیا « پولن ایشیا ») است که مرکب از جزیره های (صاندو ویچ « سندویچ ») ، (اسپوراد « سپیردس»).(فونیکس« فلیکس») (نو که‌لاو) . (ساموآ « سموا ») ، (سوسیه‌ته « سوسایتی») ، (مارکیز « مار کی‌دی ساس ») ، (تومو‌تو) ، (قوق « کك ») ، (توبو آی) ، (کرما دك « کرماندك ») میباشند .

جزیره های صاندوویچ درزیر ادارهٔدولت امریکا وجزیره های اسپوراد ،(قوق ، کرمادك ، فونیکس ، نو که لاو درزیر تصرف دولت انگلیز . و جزیره های ساموآ درزیر تصرف امریکا ، والمانیا . وجزیره‌های سوسیه‌ته، مارکیز ، تومو‌تو ، توبوآی مال دولت فرانس است .

سوالهای امتحان

قطعهٔ اوستراليا در کدام سمت کره زمینست

رچند قسم منقسمست .

جزیرهٔ اوستراليا در کدام قسمست

جزیره های صوند مال کدام دولتست

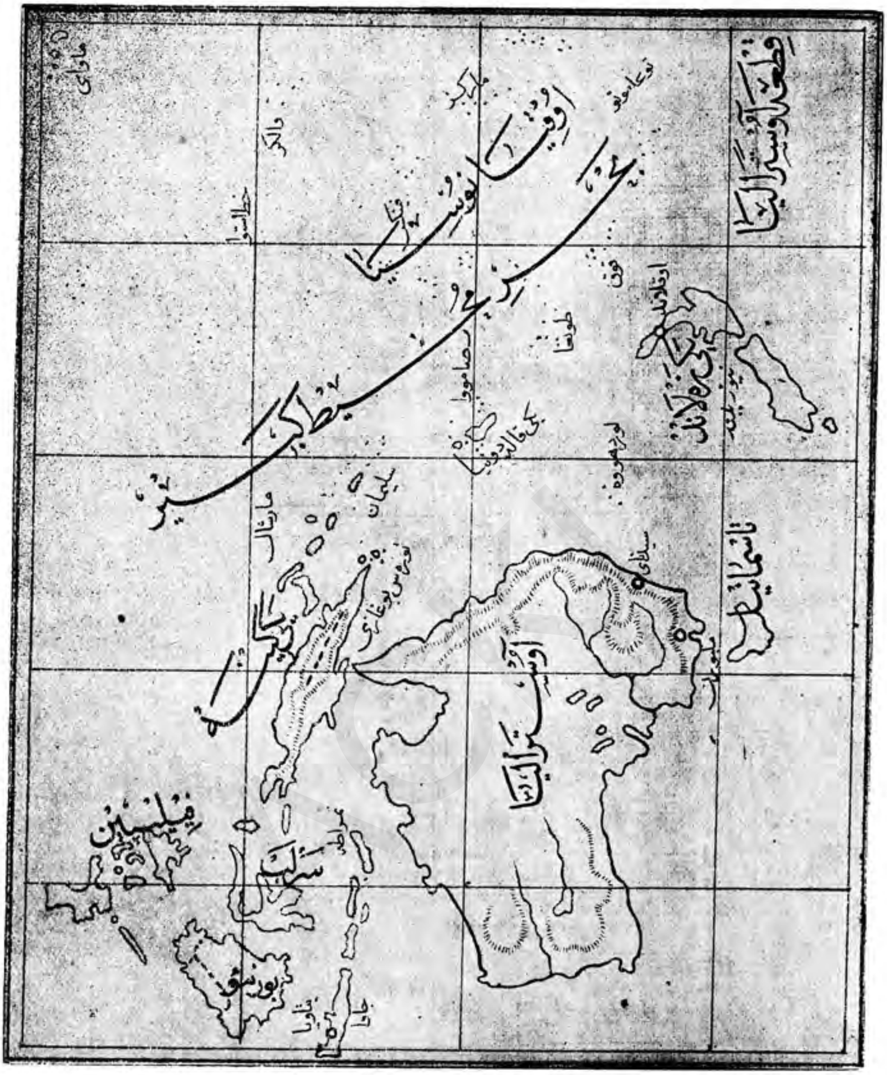
حکومت اسلامی آچه در کدام جزیره است

کوهای آتشفشان درکدام جابیشتر است

مرکز حکومت جزیرهٔ اوستراليا چه‌نام دارد

جزایر هبرید جدید بدست کیست

جزایر قسم میقرو نزیا درزیر اداره کدام دولتست

نقشه استراليا

جداول جهان نما

اثر

محمود طرزی

فی دار السلطنهٔ کابل

{ بمنه الکریم }

بسایهٔ ترقیاتوایهٔ اعلیحضرت بادشاه معارف اکتناه معظم ، شهریار محبوب القلوب مکرم متبوع مقدس بادانش ودین (سراج الملة والدین) برای تدریس علم جغرافیای شاگردان سال اول مکتب فیوضات مکسب (حربیه سراجیه) یك اثر ناچیزانه رابنام (مختصر جغرافیا) ترتیب وتالیف کرده کسب فخر وشرف نمودم . بعدازان برای تزئیدوتسهیل معلومات اولادوطن این اثرمختصر دیکررابنام (جدول جهان نما) بران ضمهٔ علاوه کردهعرض خدمتمیورزم :

﴿ متره ، کیلو متره ، ﴾

(کیلومتر مربع)

(متر) عبارت از گز فرانسویست که اکثر دولتها بغیر از دولت انگلیز انرادر حساب پیمایشهای مساحهٔ سطحها استعمال مینمایند. یك متره برده (دسیمتره) وهرد سیمتره برده (سانتیمتره) ، وهر سانتیمتره برده (ملیمتره) تقسیم شده است هزار (متره) رایك (کیلومتره) اعتبار کرده‌اند . . (کیلومتر مربع) انست که چار طرف داشته باشد . وازهر طرف هزار هزار متره باشد .

ذات مراحم صفات اعلیحضرت شهریاری مقیاس پیمایش دولت علیه خداداد افغانستان را نیز بنفس نفیس شاهانهٔ خود شان اصلاح وتقریباً به متر فرانسوی (گزشاه) ایجاد فرموده اند که یك گز برده (مت) ، وهرمت برده (گت) وهر گت برده (نك)تقسیم شده است .

انشاءالله قریباً این اختراع برگزیدهٔ شاهانه رسماً بموقع تداول پیمایشها گذاشته خواهد شد .

جدول عمومی قطعات خمسه

نامهای قطعه ها	مساحهٔ سطحیه یعنی پیمایش فراخی هرقطعه به حساب کیلو متر مربع	مقدار نفوس شان	برهر کیلو متر مربع چند نفر میرسد
اوروپا	۹،۹۱۳،۴۰۰	۳۹۸،۵۰٦،۰۰۰	٤۰
آسیا	٤٤،۳۰۹،۸۰۰	۸۱۹،۵۵٦،۰۰۰	۱۸
افریقا	۲۹،۸۲۰،۲۰۰	۱٤۰،۷۰۰،۰۰۰	٥
امریکا	٤۲،۱۰٦،۰۰۰	۱٤٤،۲۰۹،۰۰۰	۳
اوستراليا	۸،۹٥۸،۰۰۰	٤٥،۰۰۰،۰۰۰	از ۱ کمتر
جمع همه	۱۳٥،۱۰۷،٤۰۰	۱٥٤۷۹۷۱۰۰۰	

سرجمع برهمه قطعات زمین برهرکیلو مترمربع از(۱۱) نفر چیزی بیشتر میرسد

(جدول تقسیم نفوس روی زمین برادیان)

ادیان		نفوس
دین مبین محمدی صلی الله علیه وسلم		۳۱۰،۰۰۰،۰۰۰
عیسوی	کاتولیك	۲٦۰،۰۰۰،۰۰۰
	پروتستان	۱۸٥،۰۰۰،۰۰۰
	اورتودوقس	۱۲٥،۰۰۰،۰۰۰
موسوی — یعنی یهودی		۱۰،۰۰۰،۰۰۰
مشرك	هندو	۳۲۰،۰۰۰،۰۰۰
	بودا وشیتواست وغیره	۳۰۹،۰۰۰،۰۰۰
	مجوسی	۹۰،۰۰۰،۰۰۰
جمع همه		۱،٥۰۹،۰۰۰،۰۰۰

جدول مساحهٔ سطحیه ، ومقدار نفوس ، ونام پایتختها ،

ومقدار نفوس پایتخت های دولتهای اوروپا

نامهای حکومتها	مساحه سطحیهٔ مملکتشان بحساب کیلومتر مربع	مقدار نفوس	نامهای پایتخت های شان	نفوس پای تختها
ممالک دولت علیهٔ عثمانیه	٧٧١٦٨٣٠	٤٨٨٠٦٤٠٠	استانبول	١٢٢٥٠٠٠
قرالیٔ یونانستان	٢٤٦٧٩	٢٥٠٠٩٠٠	آتنه	١١١٤٨٠
پرنسی قره طاغ	٩٠٨٠	٣٣٠٠٠٠	چتینه	٤٠٠٠
قرالیٔ صربستان	٤٨٣٠٣	٢٣١٤٠٠٠	بلغزاد	٦٠٠٠٠
رومانیا	١٣١٠٢٠	٥٤٠٠٠٠٠	بکرش	٢٨٠٠٠٠
ایتالیا	٢٨٦٦٨٣	٣٢٤٧٥٢٠٠	روما	٥١٢٠٠٠
اسپانیا	٤٩٧٢٤٤	١٧٧٤٤٠٠٠	مادرید	٥٠٠٠٠٠
قرالیٔ پورتکیز	٩٢٦٠٠	٥٠٠٠٠٠٠	لیزبون	٣٠٨٠٠٠
دولت جمهوری فرانس	٥٣٦٤٠٨	٣٨٥١٧٩٠٠	پاریس	٢٧١٤٠٠٠
جمهوری اسویجره	٤١٢٤٦	٣١١٩٠٠٠	برن	٦٦٢٨٠
قرالیٔ بلژیك	٢٩٤٥٦	٦٧٤٤٥٠٠	بروکسل	٥٧٠٠٠٠
فلمنك	٣٣٠٠٠	٥١٣٩٥٠٠	امستردام	٥٣٠٠٠٠ شهر لاهی نیز بنظر پایتخت دیده میشود
ایمپراطوری المانیا	٦٢٥٠٠٠	٤٤٣٦٧٠٠٠	برلین	١٩٠٠٠٠٠
ایمپراطوری استریا	٦٢٥٥٠٠	٤٤٧٤٤٦٠٠	ویانه	١٦٧٤٩٠٠
قرالیٔ انکلیز	٣١٤٣٣٩	٤٠٩١٩٠٠٠	لندن	٤٥٣٦٠٠٠
قرالیٔ دانمارك	٣٩٨٦٥	٢٤٦٠٠٠٠	قوپنهاغ	٤٨٠٠٠٠
قرالی اسوج نوروج	٧٧٦٠٠٠	٧٢١٩٨٠٠	استقو هولم	٣٠٣٠٣٠٠
ایمپراطوری روس	٥٠٥١٥٠٥٧	١١٠٨ ٩٨٠٠	سن پترسبورك	١٤٣٠٩٣٠

جدول مساحه سطحیه و مقدار نفوس ، و نام پایتخت های

دولتهای مستقل قطعهٔ آسیا ، ممالکیکه سراسر درزیر تصرف دولتهای اوروپا دراسیا ست داخل این جدول نیست

نامهای حکومتها	مساحه سطحیه کتاب کیلومتر مربع	مقدار نفوس	نام پایتختها	مقدار نفوس
افغانستان (۱)	٥٥٨؛٠٠٠	٥؛٥٠٠؛٠٠٠	کابل	٨٠٠٠٠
ایران	١؛٦٤٥؛٠٠٠	٩؛٠٠٠؛٠٠٠	طهران	٢٥٠٠٠٠
بلوجستان	٣١٥؛٠٠٠	٥٠٠؛٠٠٠	کلات	١٣٠٠٠
بخارا	٢٠٥؛٠٠٠	١؛٢٥٠؛٠٠٠	بخارا	٧٠٠٠٠
خیوه	٦٠؛٠٠٠	٦٧٠؛٠٠٠	خیوه	٣٠٠٠٠
نیپال	١٥٤؛٠٠٠	٣؛٠٠٠؛٠٠٠	قاتماندو	٥٠٠٠٠
بوتان	٣٤؛٠٠٠	٢٠٠؛٠٠٠	تاسی‌سیدون	؟ نامعلوم
مالاقه	٩٠؛٠٠٠	١؛٢٥٠؛٠٠٠	سینگاپور	١٨٠٠٠٠
قامبوج	١٠٥؛٠٠٠	١٠٠؛٠٠٠	پنوم‌پن	٣٥٠٠٠
انام	٤٣٠؛٨٨٠	٦؛٠٠٠؛٠٠٠	هوئه	٣٠٠٠٠
سیام	٦٧٧؛٠٠٠	٦؛٢٣٠؛٠٠٠	بانقوق	٦٠٠٠٠٠
چین	١١؛١٢٦؛٠٠٠	٣٣٣؛٣٣٠؛٠٠٠	پکین	١٦٥٠٠٠٠
قوره	٢٢٠؛٠٠٠	٧؛٥٠٠؛٠٠٠	سه‌ئول	٢٠٠٠٠٠
ژاپونیا	٤١٧؛٤٠٠	٤٦؛٥٢٠؛٠٠٠	توکیو	١٤٤٤٠٠٠

(۱) از کتابی که ما اقتباس کرده‌ایم مساحهٔ سطحیه ومقدار نفوس افغانستان را همینقدر نوشته اند . ولی حقیقت اصلی ان معلوم نیست .

جدول مساحهٔ سطحیه ، ومقدار نفوس ، ونامهای پایتختها ،

و مقدار نفوس پایتختهای قطعه افریقا

اسامی حکومتها	مساحهٔ سطحیه	مقدار نفوس عمومی	مقر حکومت	مقدار نفوس پایتخت
فاس	٨١٢٬٠٠٠	١٠٬٠٠٠٬٠٠٠	مراکو	١٥٠٬٠٠٠
ایبریا	٨٥٬٣٥٠	١٬٤١٨٬٠٠٠	مون رودیا	٥٠٬٠٠٠
اشانتی	١٨٧٬٩٠٠	٢٬٥٠٠٬٠٠٠	قوماسی	٧٠٬٠٠٠
داهومه	١٥٧٬٠٠٠	١٬٠٠٠٬٠٠٠	ابومی	٢٣٬٠٠٠
ماسینا	١٣٥٬٠٠٠	١٬٠٠٠٬٠٠٠	طومبوقتو	٢٠٬٠٠٠
بامارا	٢٨٠٬٠٠٠	١٬٠٠٠٬٠٠٠	سغو	٣٠٬٠٠٠
سوقوطو	٤٤٠٬٠٠٠	٤٬٠٠٠٬٠٠٠	سوقوطو	٢٥٬٠٠٠
بورنو	١٤٠٬٠٠٠	٥٬٠٠٠٬٠٠٠	قوقا	٦٠٬٠٠٠
واداى باغیرمی	٤٤٤٬٠٠٠	٢٬٦٠٠٬٠٠٠	اتشا ماساتیه	٣٠٬٠٠٠ ؟ نامعلوم
قونغو	٢٬٢٥٢٬٧٨٠	١٤٬٠٠٠٬٠٠٠	بوما	؟
اورانژ	١٣١٬٠٧٠	٢٠٧٬٥٠٠	باو مفونتن	٣٬١٠٠
ترانسوال	٣٠٨٬٥٦٠	٨٦٧٬٥٠٠	پره توریا	٨٬٠٠٠
زنکبار	٢٣٬٢٦٠	٣٠٠٬٠٠٠	زنکبار	١٠٠٬٠٠٠
حبشستان	٥٤٠٬٠٠٠	٤٬٥٠٠٬٠٠٠	آدیس آبابا	٨٠٬٠٠٠

جدول مساحه سطحیه ومقدار نفوس ، ونامهای مرکزهای حکومت
ونفوس مرکزهای حکومت قطعه امریکا

نامهای حکومتها	مساحه سطحیه بحساب کیلومتر مربع	مقدار نفوس عمومی	پایتختها	مقدار نفوس پایتختها
متحدهٔ امریکا	٩،٢١٢،٣٠٠	٧٦،٣٠٠،٠٠٠	واشنغتون	٢٧٠،٠٠٠
مکسیقا	١،٩٤٦،٥٠٠	١٣،٥٠٠،٠٠٠	مکسیقو	٣٥٠،٠٠٠
غوآتهمالا	١٢٥،١٠٠	١،٣٦٠،٠٠٠	غواتهمالا	٧٠،٠٠٠
سان سالوادور	٢١،٠٧٠	٨٠٠،٠٠٠	سان سالوادور	٥٠،٠٠٠
هوندوراس	١١٢،١٢٠	٤٠٠،٠٠٠	ته کوسیغالپا	١٤،٠٠٠
نیقاراغوا	١٢٣،٩٥٠	٥٥٠،٠٠٠	ماناغوآ	٤٥،٠٠٠
قوستاریقا	٦٠،٠٠٠	٢٦،٠٠٠	سن ژوزه	٢٥،٠٠٠
قولوبلیا	١،٣٣٠،٠٠٠	٣٨٨٠،٠٠٠	بوغاتا	٩٦،٠٠٠
وه نه زؤللا	١،٠٤٤،٠٠٠	٢٣٢٣،٠٠٠	قاراقاس	٧٢،٠٠٠
نه قوآتور	٣٠٧،٢٤٣	١،٥٠٠٠٠٠	کیتو	٨٠،٠٠٠
پهرو	١،١٣٧،٠٠٠	٤٣٠٠،٠٠٠	لیما	١٠٢،٠٠٠
برهزیلیا	٨،٣٣٧،٢٠٠	١٥٠٠٠٠٠٠	ریبو دوپانیرو	٥٢٠،٠٠٠
بولیویا	١،٣٣٠،٠٠٠	٢٢٧٠٠٠٠	شوکیزاغا	٢٤،٠٠٠
شیلی	٧٥٣،٠٠٠	٣٤٣٠٠٠٠	اسانیتاغو	٢٠،٠٠٠
پاراغوای	٢٥٣،٠٠٠	٥٣٠٠٠٠	سونسیون	٤٥،٠٠٠
اوراغوای	١٨٦،٩٢٨	٨٢٥٠٠٠	مونتهویدو	١٧٥،٠٠٠
ارژانتین	٢،٨٧٧،٤٠٠	٥،٠٠٠٠٠٠	نوتوس ایرس	٧٠٠،٠٠٠
هایتی	٢٨،٦٧٦	٩٦٠٠٠٠	پورتوپرنس	٦٠،٠٠٠
سن دو مینیک	٤٨،٥٧٧	٢٧٠٠٠٠	سن دومینیك	٢٠،٠٠٠

جدول مساحهٔ سطحیه، ومقدار نفوس ومقر حکومتها. ومقدار نفوس حکومتهاییکه دراوسترالیاست

نامهای حکومتها	مساحه سطحیه بحساب کیلومتر مربع	مقدار نفوس	شهرها	مقدار نفوس
آچه	٥٣،٢٢٢	٥٢٦،٠٠٠	اچه ..	٣٥،٠٠٠
بورنه ئو	٢١،٠٠٠	٦٠٠٠٠٠	رونی	٣٠،٠٠٠
طونغا	٩٩٧	٢١،٠٠٠	نوقوالوفا	نامعلوم

Rio Dejaneiro

Buenos Aires

Fort de France

جدول ممالك اوروپا كه‌درهر ملك برهر كيلومتر مربع چندنفر ميرسد

نامهای ممالك	مساحهٔ سطحيه	برهر كيلومتر مربع چند نفر ميرسد
اوروپای عثمانی	٢٦٦،٠٣٧	٣٦
يونانستان	٦٤،٦٧٩	٢٧
قره‌طاغ	٩٠٠٧٠	٢٥
صربستان	٤٨،٣٠٣	٥٢
رومانيا	١٣١،٠٢٩	٤٥
ايتاليا	٢٨٦،٦٨٣	١١٣
اسپانيا	٤٩٧،٢٤٤	٣٦
پورتكيز	٩٢،٦٠٠	٦١
فرانس	٥٣٦،٤٠٨	٧٤
اسويچره	٤١،٢٤٦	٨٥
بلژيك	٢٩،٤٥٦	٢١٢
فلمنك	٣٣،٠٠٠	١٥٨
المانيا	٥٤٠،٧٠٠	١٠٤
اوستريا	٦٢٥،٥٠٠	٧٢
انكليز	٣١٤،٣٣٩	١٣١
دانيمارك	٣٩،٦٦٥	٢٦
اسوج نوروج	٧٧٦،٠٠٠	٩
روس	٥،٥١٥،٠٥٧	٢١

جدول شهرهای بزرك روی زمين كه‌نفوس شان ازپنجصد هزاربيشتر است

نام شهر	موقع آن	مقدار نفوس
لندن	در انكلستان	٤،٧٠٥،٧٣١
ينورك	در متحده‌امريكا	٢،٧١٦،١٣٦
پاريس	در فرانس	٢،٧١٣،٠٦٨
قانطون	در چين	٢،٥٠٠،٠٠٠

برلين	در المانيا	٢،٠٤٠،٠٠٠
شيكاغو	در متحده امريكا	١،٨٧٢،٨٨٠
ويانه	در اوستريا	١،٨١٦،٣٠٣
پكين	در چين	١،٦٥٠،٠٠٠
توكيو	در ژاپون	١،٤٤٠،١٢١
پطرسبورغ	در روس	١،٣٣٩،٣٧٥
فيلادلفيا	در متحدهٔ امريكا	١،٣٦٧،٧١٦
استانبول	در دولت عليه عثمانيه	١،٢٢٥،٠٠٠
موسقوا	در روس	١،٠٣٨،٥٩١
سيانفتان	در چين	١،٠٠٠،٠٠٠
چانچاو	در چين	١،٠٠٠،٠٠٠
سينغان	در چين	١،٠٠٠،٠٠٠
تيه‌ن‌چين	در چين	١،٠٠٠،٠٠٠
بوئنوس آيرس	در آرژانتين امريكا	٩٠٨،٤٩٢
هانقاو	در چين	٨٧٠،٠٠٠
كلكته	در هندوستان	٨٤٧،٧٩٦
اوزاقا	در ژاپان	٨٢١،٢٣٥
بمبئى	در هندستان	٧٧٦،٠٠٦
هامبورغ	در المانيا	٧٧٢،٨٥٢
غلاسقوو	در انكلستان	٧٦٠،٤٢٣
بودابشت	در مجارستان	٧٣٢،٠٠٠
ليوەرپول	در انكلستان	٧١٦،٨١٠
ريود وژانيرو	در برەزيليا	٧٠٠،٠٠٠
هانغ چاو	درچين	٨٥٠،٠٠٠
فوچاو	درچين	٦٥٠،٠٠٠
وارشاو	در روس	٦٣٨،٢٠٨
شانغهاى	درچين	٦٢٠،٠٠٠
سن لوئى	درمتحدهٔ امريكا	٦١٢،١٧٩
بانقوق	درسيام	٦٠٠،٠٠٠

بوستون	در متحدهٔ امریکا	٥٩٤ ، ٦١٨
روکسل	در بلژیك	٥٨٠ ، ٠٠٠
قاهرهٔ مصر	در دولت علیهٔ عثمانیه	٥٦٥ ، ١٨١
ناپولی	در ایتالیا	٥٦٣ ، ٥٤٠
مونیخ	در المانیا	٥٦٢ ، ٠٠٠
مانچستر	در انکلستان	٥٠٣ ، ٤٨٦
امستردام	در فلمنك	٥٤٦ ، ٥٣٤
مادرید	در اسپانیا	٥٣٩ ، ٥٨٥
بیرمنغام	در انکلستان	٥٣٣ ، ٠٢٩
درسد	در المان	٥٣٣ ، ٠٠٠
مارسلونا	در اسپانیا	٥٣٣ ، ٠٠٠
بالیتمور	در متحدهٔ امریکا	٥٣١ ، ٣١٣
مکسیقو	در مکسیقا	٥٣٠ ، ٧٢٣
مادراس	در هندستان	٥٠٩ ، ٣٤٦
سیدنه‌ی	اوشترالیا	٥٠٨ ، ٦١٠
مالبورن	اوستراليا	٥٠٢ ، ١١٠
سوچاو	درچین	٥٠٠ ، ٠٠٠
نانکینغ	در چین	٥٠٠ ، ٠٠٠

خاتمه واعتذار

جدول جهان نما را انشاءالله در ثانی بیشتر ازین وسعت داده خیلی مکمل یك اثری بوجود آورده خواهد شد . درینوقت برای نمونه واتخاذ مسلك بهمین قدر اکتفا ورزیدیم .

چون فن جلیل جغرافیا را این مولف عاجز در ممالك عثمانی تحصیل کرده‌ام ازانسبب اصطلاحات جغرافی واسامی شهرها را بهمان اصول وقاعدهٔ متداولهٔ مکتبهای همانجا نوشته‌ام. حال آنکه در (مکتب مبارکهٔ حبیبیه) شاکردان وطن عزیز ما جغرافیا را به‌اصول متداولهٔ مکتبهای هند تحصیل میکنند لهذا برای آنکه اشتباه حاصل نشود اکثر اسامی را بواسطهٔ محرران اداره ارجمندان عبدالهادی خان وعبدالرحمن خان که ازتحصیل یافتکان مکتب حبیبیه میباشند تابدرجهٔ ممکن به‌اصول متداولهٔ معلومه تطبیق دادیم، وهردو اصطلاح اسامی را نوشتیم. نقشهٔ قطعات بحکانهٔ زمین وکرهٔ مجسمه وکره مسطحه را نیز بمعرفت چیره‌دستی میرزا محمد جعفر خان قندهاری که سرپرست کارهای اخبار ما در مطبعه میباشند ساختیم. امیداست که این هدیهٔ ناچیزانهٔ سراج الاخبار افغانیه موجب استفادهٔ ابتدائی قارئین کرام کردد . واکر قصور ونقصانی بینند نظر خطاپوش ارباب عرفان آنرا عفو فرمایند

(محمود طرزی)

اعلان

از اداره

کتاب سال اول سراج الاخبار افغانیه مجلد

کتاب سال دوم « « « مصور مجلد

کتاب سال سوم « « « مصور مجلد

کتاب سال چهارم مصور مجلد

علم و اسلامیت

آیا چه باید کرد ؟

ادب درفن

توحید

مختصر جغرافیای عمومی

این کتابهای فوق‌دراداره موجوداست . هرکس که آرزوی خریداری آنرا داشته باشد به‌اداره مراجعت کند .

اعلان

از مطبعهٔ عنایت

قیمت روپیه کابلی

سیاحت بدورا دورزمین بهشتاد روز مجلد	۲
سیاحت در جو هوا مجلد	۲
سیاحت درزیر بحر مصور مجلد	٤
از هر دهن سخنی واز هر چمن سمنی مجلد	۲
روضهٔ حکم مجلد	۲
پراکنده مصور مجلد	۲
جزیرهٔ پنهان مصور مجلد	٦

هر کس که آرزوی خریداری این کتابهای مافوق را داشته باشد از خود مطبعهٔ عنایت درده افغانان از نزد عبد الرءوف سرمرتب واز دکان باز محمد کتابفروش در بازار ارك واز دکان حاجی غلام محمد خان تاجر کتب متصل مدرسه شاهی بقیمتهای معنیش خریداری کرده میتوانند.

واگر از خارج افغانستان آرزوی خریداری کتابهای مافوق را بکنند بامدیر سراج الاخبار افغانیه مخابره کنند.